

TERVOLA

MYÖNTEISIÄ
MAHDOLLISUUKSIA

TALOUSARVIO 2008

Taloussuunnitelma 2009 - 2010

Kunnanvaltuusto hyväksynyt 13.12.2007 § 81

SISÄLTÖ

Tervola - myönteisiä mahdollisuuksia	1
Kunnallisten palvelujen nykytila	1
Talousarvio 2008 ja taloussuunnitelma 2009-2010	9
Kunnan toiminnan kehittämistavoitteet	10
Taloudellinen kehitys suunnittelukaudella	11
Maapoliittinen ohjelma	14
Rakentamishjelma	14
Henkilöstösuunnitelma	15
Rakentamishjelma ja henkilöstösuunnitelma taulukoina	16
Talousarvion yleisperustelut	20
Käyttötalouden yhdistelmät tulosalueittain	23
Käyttötalouden tulosalueittain	26
Investointiosa	65
Rahoitusosa	
Tuloslaskelma	68
Rahoituslaskelma	69
Liitteet	
Visio ja toiminnan näkökulmat	71
Valtionosuudet vuonna 2008	72
Tenergia Oy:n ja Tervolan vuokratilat Oy:n tavoitteet	73

TERVOLA-MYÖNTEISIÄ MAHDOLLISUUKSIA

Kunnan sijainti ja alue

Tervolan kunta sijaitsee teollistuneella ja voimakasta vienniteollisuutta harjoittavalla Kemi-Tornio talousalueella.

Kunta rajoittuu etelässä Keminmaan ja Simon kuntiin, lännessä Tornion kaupunkiin, pohjoisessa Rovaniemen kaupunkiin ja idässä Ranuan kuntaan. Kunnan kokonaispinta-ala on 1.595 neliökilometriä, josta vesipinta-ala on 31,4 neliökilometriä. Kunta on suhteellisen harvaan asuttu; asukkaita maaneliö-kilometriä kohti on 2,3.

Kunnan halki virtaavan Kemijoen ja jonkin verran myös sen sivujokien varsilla on alavaa maanviljelysaluetta, josta maa jatkuu loivasti kumpuillen kunnan rajoilla oleviin vaaroihin. Erilaiset suot muodostavat suurimman osan kunnan pinta-alasta.

Tervola pähkinänkuoressa 2007

- * 140 vuotta, perustettu vuonna 1867
- * asukkaita 3.659
- * kalleusluokka I
- * tukialue 1
- * EU:n tukialue 1
- * veroprosentti 19,00

Liikenneyhteydet

Liikenneyhteydet kuntaan ovat hyvät. Kunnan halki etelä-pohjoinen suunnassa kulkevat Kemijoen länsipuolella rautatie, valtatie 4 ja itäpuolella maantie 926 Kemi-Rovaniemi. Itä-länsi suunnassa maantieteydet Simoon, Ranualle ja länsirajalle ovat myös kunnossa.

Lähin lentokenttä on Kemissä, minne etäisyys kuntakeskuksesta on 41 km. Ajoksen satamaan Kemissä on matkaa 55 km.

Kunnan hallinnolliset yhteydet suuntautuvat Kemin ja Rovaniemen kaupunkiin, joissa sijaitsevat valtion piiriviranomaisten palvelut.

Väestö

Väestön määrä vuoden vaihteessa 2006 - 2007 oli 3.659 henkeä, josta naisia oli 1.769 ja miehiä

1.890. Vuoden 2006 aikana väestön määrä väheni 20 henkilöllä. Kuluvana vuonna väestön määrä on vähentynyt rajusti. Ennakkotietojen mukaan väestön määrä lokakuun loppuun mennessä on vähentynyt 84 hengellä ja väkiluku 31.10.2007 oli 3.575 henkilöä.

Tervolan väestön ikärakenne poikkeaa jonkin verran koko maan ikärakenteesta. Muuttoliike on vähentänyt erityisesti työikäistä väestöstä. Vuoden vaihteessa 2006 - 2007 yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä oli 24,7 %, kun se Lapin läänissä oli 17,9 % ja koko maassa 16,5 %. Toisaalta myös alle 15 -vuotiaiden osuus on Tervolassa hieman suurempi kuin Lapissa ja koko maassa keskimäärin.

Ikärakenne 31.12.2006

	Suomi	Lappi	Tervola
0-14 -vuotiaat	17,4 %	16,3 %	17,6 %
15-64 -vuotiaat	66,5 %	65,8 %	57,7 %
65-vuotiaat -->	16,5 %	17,9 %	24,7 %

Työpaikat

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan työpaikkojen määrä vuoden 2005 lopussa oli 1.053. Edelliseen vuoteen verrattuna työpaikkojen määrä on jonkin verran vähentynyt.

Maa- ja metsätalouden työpaikkojen osuus on pysynyt merkittävänä, vuonna 2005 alkutuotannon osuus työpaikoista oli 16,8 %. Jalostuksessa työpaikat ovat kasvaneet tasaisesti viime vuosina. Lisäys on tapahtunut pääosin teollisuudessa, mutta myös rakennustoiminnassa on ollut pientä työpaikkojen lisäystä.

Palvelualoilla työpaikkojen osuus elinkeinoista on Tervolassa pienempi kuin Lapissa keskimäärin. Palvelualalla työpaikat ovat kuitenkin lisääntyneet sekä yksityisissä että julkisissa palveluissa. Palvelualan työpaikoista 70 % on julkisissa palveluissa.

Työpaikat 2005

Työvoima	1.435
Työpaikat yht.	1.053
* alkutuotanto %	16,8
* jalostus %	16,0
* palvelut %	62,8
* muu tuntematon %	4,5
Työttömät 2005	250
Työttömyysaste 2006	17,4
Työttömyysaste 2005	17,8

Vuoden 2006 aikana Tervolan työttömyysaste on pysytellyt edellisvuoden tasolla. Työttömyysaste on ollut noin kaksi prosenttia korkeampi kuin Lapissa keskimäärin. Kuluvana vuonna työllisyystilanne on oleellisesti parantunut. Keskimääräinen työttömyysaste syyskuun loppuun mennessä on ollut 13,7 % eli työnhakijoita on ollut keskimäärin 200 henkilöä. Syyskuussa työttömyysaste oli 11,0 %.

KUNNALLISTEN PALVELUIDEN NYKYTILA

Strateginen ja yleisjohto

Hallinnon kehittämisessä 1990 -luvun alussa toteutetut uudistukset perustuivat vapaakuntakokeilun antamiin mahdollisuuksiin ja niillä pyrittiin kehittämään hallintojärjestelmää nopeutta, joustavuutta ja tehokkuutta korostavaan suuntaan. Järjestelmä on pääosin edelleen toimiva, mahdolliset muutokset valmistellaan kunnallissääntöjen ajantasaisista yhteydessä.

Syksyn 2004 kunnallisvaaleissa Tervolan kunnanvaltuustoon valittiin 21 valtuutettua. Valtuustossa Suomen Keskustalla on 10, Vasemmistoliiton ja Suomen Sosialidemokraattisen puolueen vaaliliitolla kahdeksan ja sitoutumattomilla kolme valtuutettua.

Kunnan luottamushenkilöorganisaatio perustuu ns. sovelletun valiokuntamallin pohjalle, jossa valtuutetut ja varavaltuutetut toimivat enemmistönä lautakunnissa. Järjestelmä korostaa valtuutettujen asemaa korkeimpina kunnallisen päätösvallan käyttäjinä. Valtuuston työskentelymuotoja on pyritty kehittämään ennakkovalmistelun suuntaan ja työssä on keskitytty merkittäviin periaateratkaisuihin.

Strategisen suunnittelun suunnittelumenetelmäksi on valittu tasapainotetun menestymisen BSC- malli. Viime vuosikymmenen aikana käyttöön otetut työskentelymenetelmät kaipaavat edelleen kehittämistä. Läpi organisaation käyvä linjakkuus ja sitoutuneisuus yhteisiin pelisääntöihin ja päätöksiin sekä luottamushenkilöiden ja palkatun henkilöstön välinen kanssakäyminen ovat avainasemassa tulevaisuutta rakennettaessa.

Nykyiset luottamustoimielimet vastaavat laajoista toimialakokonaisuuksista. Pyrkimys on myös joustavaan resurssien yhteiskäyttöön ja sitä kautta yhteistoimintaetuihin. Tällä hetkellä lautakuntatyöskentelystä vastaavat koulutus-, sosiaali- ja terveys-, tekninen, vapaa-ajan ja maaseutulauslautakunnat. Lisäksi kunnanvaltuusto on asettanut tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan.

Tervolan kunnassa on ns. raamibudjetti, jonka käyttöön oton myötä taloudellisia valtuuksia ja vastuuta on siirretty rutiiniasioissa ja muutoin vähäisessä määrin alaspäin. Talousarvio/taloussuunnitelma-asiakirjan rakennetta ja sisältöä on kehitetty informatiivisempaan suuntaan. Kuntalain edellyttämien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden kirjaamiseen ratkaisua haetaan tasapainotetun mittariston mallin pohjalta.

Viranhaltijaorganisaatio pohjautuu osastojakona laajoihin tehtäväkokonaisuuksiin. Osastoja on kolme; sivistys-, tekninen sekä sosiaali- ja terveysosasto, joita täydentää kunnanjohtajan johdolla toimiva hallintopalvelujen ja kehittämistoimen palveluyksikkö.

Niukenneista resursseista huolimatta kuntalaisten peruspalvelut on pystytty pitämään hyvällä tasolla.

HALLINTOPALVELUJEN JA KEHITTÄMISTOIMEN PÄÄVASTUUALUE

Hallintopalvelut

Hallintopalvelut vastaa kunnanhallituksen ja -valtuuston kokousasioiden valmistelusta, täytäntöönpanosta ja seurannasta sekä muista em. luottamustoimielinten tehtävistä. Kunnan hallinnon ohjaus ja erityisesti kunnallistalouden suunnittelu ja seuranta ovat korostuneet valtionosuusjärjestelmän ja verotulojen jakoperusteiden muututtua ja muuttuessa. Kunnallistalouden nykytilasta on erillinen esitys myöhemmin tässä asiakirjassa.

Hallintopalvelujen vastuulla olevia muita merkittäviä tehtäviä ovat kunnan laskentatoimi (kirjanpito, palkkalaskenta), keskitetysti hoidettavat henkilöstöasiat, kunnan tietojärjestelmät ja tietoliikenneyhteydet, keskusarkiston hoito ml. nimikirja ja luottamushenkilökortisto, puhelinvaihteen ja julkisten kuulutusten ilmoitustaulun hoito sekä edunvalvonta.

Kuluttajaneuvojan ja velkaneuvojan palvelut ostetaan Kemmin kaupungilta.

Kunnallisella työllistämistuella pyritään lieventämään työttömyyden aiheuttamia ongelmia. Painopiste on nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämässä. Kunnassa toimii nuorten työpaja, josta tällä hetkellä hoidetaan kuntosali, hyötyjäteasema ja kierrätyskeskus. Työpajalta annetaan kotiapua vanhusväestölle ja valmistetaan myös pienimuotoisia puusepäntuotteita. Työpajan toimintoja kehitetään ja suunnataan mahdollisesti uudelleen.

Koululaisille kunta on järjestänyt kesätoita lähinnä ympäristönhoitotoissa.

Elinkeinojen kehittäminen

Kunnan elinkeinopolitiikan perustavoitteena on luoda selkaiset toiminnalliset ja sosiaaliset ulkoiset olosuhteet, että paikkakunnan työpaikkojen määrä lisääntyy yritystoiminnan tai muun kehittymisen kautta. Käytännön toimet painottuvat valittuihin painopistealueisiin: mekaaniseen puunjalostukseen, konepajateollisuuteen ja maa- ja metsätalouteen sekä näiden lisäksi kädentaitoihin perustuvaan yritystoimintaan, matkailuun ja elintarvikkeiden jatkojalostukseen.

Elinmahdollisuuksien parantamista myös haja-asutusalueilla edistetään kyläsuunnittelun ja siihen liittyvien toimenpiteiden kautta. Perinteisen maa- ja metsätalouden rinnalle ja tilalle etsitään uusia lisätoimeentulon mahdollisuuksia. Tervolan kunta on mukana Leader+ toimintaryhmytyössä Peräpohjolan Kehitys ry:n kautta EU-ohjelmakaudella 2007 - 2013. Toimintaryhmä on laatinut Elävät Jokivarret -lappilainen osa Eurooppaa -maaseudun kehittämisohjelman. Kehittämisohjelman tavoitteena on jatkaa omaehtoista kehittämistä maaseudulla kahdella toimintalinjalla: Monimuotoinen pienyritystoiminta sekä Verkostoituminen, tavoitteellinen yhteistyö sekä sosiaalinen pääoma. Toimintaryhmän Leader+ -rahoituksen mahdollisuudet hankkeiden rahoittamisessa tullaan käyttämään hyväksi käynnistyvällä ohjelmakaudella ja suurempien hankkeiden osalta tukeudutaan muihin rahoitusvaihtoehtoihin.

Kehittämishankkeita valmistellaan alueellisella ja paikallisella tasolla siten, että ne pohjautuvat olemassa olevaan yritystoimintaan, kunnan vahvuuksiin ja/tai potentiaaliin mahdollisuuksiin. Alueellista yhteistyötä hankkeissa jatketaan varsinkin mekaaniseen puunjalostuksen, jaloteräkkeen ja matkailuun liittyvän yritystoiminnan osa-alueilla. Vuoden 2008 aikana pyritään käynnistämään kunnan hallinnoimana muutamia esiselvitystyyppejä hankkeita ja luomaan niiden pohjalta tulevaa hanketoimintaa. Tavoitteena on myös saada käynnistettyä paikallinen matkailun kehittämishanke. Maaseudulta Käsin -messut ovat vakiinnuttaneet paikkansa tervolalaisessa loppukesän ohjelmistossa ja tapahtuman kehittämiseen tullaan panostamaan tulevaisuudessakin.

Tervolan kunnan elinkeinostrategia valmistui vuonna 2007. Jatkuvaa vuoropuhelua yrittäjien ja muiden elinkeinopolitiikan kehittäjien kanssa käydään. Strategian toteutumista edesauttaisi lyhyempikestoinen toimenpidesuunnitelma. Yritysten perusneuvonta hoidetaan kuntatasolla hyödyntäen tarvittaessa yhteistyösopimuksiin pohjautuvia voimavaroja ja asiantuntijoita. Kunnan elinkeinotoimen organisaatorakenne uudistetaan.

Yritysten suoranaiseen tukemiseen kunnalla on käytösään erilaisia tukimuotoja. Aloittavien yrittäjien tuki on suunnattu nimensä mukaisesti yrityksen perustaneille kannustukseksi ja kattamaan perustamiseen liittyviä kuluja. Kesätyöllistämistuella kunta haluaa kannustaa paikallisia yrityksiä palkkaamaan yritykseensä kesätöihin tervolalaisia koululaisia tai opiskelijoita. Kunta itsessään pyrkii järjestämään kesätöitä tietyille nuorten ikäryhmälle vuosittain, pääasialliset työt ovat ympäristönhoitotöitä. Kesätyöllistäminen toteutetaan työllistämisen, erityisesti koululaisten kesätöihin, varatusta määrärahasta.

Koulutus-, markkinointi- ja tuotekehitystuki on suunnattu kaikille tervolalaisille yrityksille. Tuella kannustetaan yrityksiä hankkimaan ajantasaista tieto-taitoa kouluttamalla yrityksen henkilökuntaa. Markkinoinnin osalta tuetaan yritysten messuille osallistumista sekä muita markkinoinnista aiheutuneita kuluja. Tuotekehitystuella pyritään tukemaan yritysten innovatiivisia toimintoja uusien tuotteiden tai palveluiden kehittämisessä. Kunta kannustaa paikallisia yrityksiä hyödyntämään oppisopimuskoulutusta uuden ja ammattitaitoisen henkilöstön hankinnassa erityisellä oppisopimustuella.

Julkinen liikenne

Kunnan tuella kuntalaisille pyritään turvaamaan mahdollisuus hakea välttämättömät palvelut joukkoliikennevälinein ja asioida kuntakeskuksessa vähintään kaksi kertaa viikossa. Samalla pyritään turvaamaan koululaiskuljetusten kannalta tärkeät reitit.

Henkilöliikennelaki ja joukkoliikenteen uusi rahoitusjärjestelmä ovat merkinneet kasvavaa toimivallan ja kustannusvastuun siirtymistä joukkoliikenneasioissa kunnille. Kunnista tuli uuden liikennejärjestelmän myötä alueensa joukkoliikenteen vastuuviranomaisia. Uuden liikennejärjestelmän myötä valtion varoja käytetään itsekannattavaa liikennettä täydentävien liikennepalvelujen ostamiseen. Kuntien ostamalla liikenteellä täydennetään valtion varoin ostettavaa runkoliikennettä.

Lähinnä Tervolan kunnan liikenteellisestä sijainnista johdun joukkoliikenteen rahoitusjärjestelmän muutos ei tähän saakka ole aiheuttanut kunnalle kohtuuttomia ongelmia tai kustannuksia. Kunnan, liikennöitsijöiden sekä läänin joukkoliikenneviranomaisten yhteistyöllä kunta on pystynyt kohtuullisesti hyödyntämään mm. koululaiskuljetuksissaan itsekannattavaa ja lääninhallituksen ostamaa liikennettä ja tätä kautta saavuttamaan huomattavia taloudellisia säästöjä.

Kunta on järjestänyt asiointiliikennettä ympäri vuoden Lehmikumusta kirkonkylälle sekä Kätkävaarasta Louen kaupalle. Asiointiliikennettä on järjestetty myös Suolijoelta ja Koivusta kirkonkylälle. Kesäisin asiointiliikennettä on lisäksi järjestetty Kätkävaarasta ja Varejoelta kirkonkylälle ja kuluvan vuoden kesällä myös Paakkolasta kirkonkylälle. Sanomalehtien sunnuntaijakelua kunta on tukenut Kätkävaaran, Lehmikummun ja Vähä-Suolijoen alueilla.

Tervolan kunta on mukana Kemi - Tornio seudun seutuliippujärjestelmässä, Tervolan kunnan asukkaille seutulipun hinta tällä hetkellä on 60 euroa.

Kemi - Tornio alueelle on valmistunut liikennejärjestelmäsuunnitelma, jonka tavoitevuosi on 2020.

Suunnitelma sisältää liikennejärjestelmän kehittämisen keskeiset toimenpide-ehdotukset sekä aiesopimuksen yhteistyön puitteeksi.

Lähidemokratia

Kylätoiminnan tavoitteena on tukea kyläläisten aktiivisuutta maaseutuelinkeinojen kehittämiseksi ja kylien asuttuna pitämiseksi, kylätoiminta syntyy vastauksena kylän konkreettisiin tarpeisiin. Kylätoiminta on vapaaehtoista, johon kyläläiset voivat osallistua vapaasta tahdostaan kuten muuhunkin järjestötoimintaan.

Toimivia kylätoimikuntia on tällä hetkellä 12. Rekisteröityneitä kyläyhdistyksiä on Lehmikummun kylät ry (Lehmikummu, Pahtaaja), Koivun kylät ry (Koivu-Peura, Kivioja, Suukoski), Louen kyläyhdistys ry, Mattinen-Liimatta kyläyhdistys ry sekä Paakkolan Kyläyhdistys ry ja Varejoen Kyläyhdistys ry.

Osa kylistä on laatinut kylälleen kyläsuunnitelman joko omatoimisesti tai yhteistyössä kunnan ja Peräpohjan Kehitys ry:n kanssa. EU-ajassa eletäessä kylien kehittämisessä kehittämissuunnitelmien päivittämisen ja uusien konkreettisempien ohjelmaluonteisten suunnitelmien laatimisen merkitys korostuu. Määrärahojen puitteissa on myös mahdollista tukea kylien suunnitelmallisia pienehköjä viihtyvyyshankkeita. Kylien kehittämisessä tulee huomioida toimintaryhmän mahdollisuudet rahoittaa yleisiä kehittämishankkeita kylillä.

Kylien aktiivit voivat myös osallistua Lapin kyläasiain neuvottelukunnan vuosittain järjestämille kylätoimintapäiville hakemaan virikkeitä omaan kylätoimintaansa tapaamalla lappilaisia kylienkehittäjiä.

Kylien viihtyisyyttä kyläläiset ovat vaalineet yhteistyössä työhallinnon ja Lapin ympäristökeskuksen kanssa.

Tarkastustoimi

Tervolassa tilintarkastusyhteisönä toimii Oy Auditor Ab ja JHTT -tilintarkastajana Rauno Lohi. Tarkastustyötä nykyisessä järjestelmässä voi tehdä vain hyväksytty tilintarkastaja, JHTT-tarkastaja.

Tarkastustoiminnalla varmistetaan kunnan hallinnon ja taloudenhoidon laillisuus ja tuloksellisuus, sisäisen valvonnan toimivuus, kirjanpidon ja muun laskentatoimen sekä tilinpäätöksen ja keskeisen talous- ja tulosinformaation oikeellisuus ja riittävyys sekä varat ja velat. Tarkastuslautakunnan tulee arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista ja toimenpideohjelman riittävyyttä.

Tarkastuslautakunta suunnittelee tarkastustyötä yhdessä tilintarkastajan kanssa, seuraa työn toteutumista ja vastaa vuosittaisen tilinpäätöskertomuksen valmistelusta.

Palvelutuotannon toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden määrittämisen tärkeys on korostunut tilintarkastajan ja tarkastuslautakunnan työssä. Asetettujen tavoitteiden toteutumisesta tarkastuslautakunta raportoi vuosittain kunnanvaltuustolle antamassaan arviointikertomuksessa. Tilintarkastajan tarkastuspäiviä on kertynyt keskimäärin 10 - 12 ja lautakunta on kokoontunut viisi - kuusi kertaa vuodessa.

Vaalit

Kunta muodostaa eduskuntavaalien, tasavallan presidentin ja EU- sekä kunnallisvaaleissa yhden äänestysalueen, johon kunnanhallitus tarvittaessa asettaa vaalilautakunnan. Laitoksissa tapahtuvasta ja kotiaänestyksestä vastaa yksi vaalitoimikunta. Lisäksi valtuusto asettaa toimikaudekseen keskusvaalilautakunnan.

Maaseutuelinkeinot

Suomi on ollut EU:n jäsen vuodesta 1995 lähtien ja Tervolassa maatalouden tehokkuuteen ja tilojen toimivuuteen sekä kannattavuuteen on kiinnitetty entistä enemmän huomiota. Maatilojen tarkempi taloudellinen toiminta on luonut vankemman pohjan toimivuuden kehittämiseen tiloilla. Tervolassa tilakohtaiset investoinnit ja sukupolvenvaihdokset kuvaavat uskoa tulevaan. Sukupolvenvaihdoksia tehdään kunnassamme vuoden 2008 aikana 1-2 tilalla. Terveossa on tällä hetkellä rakenteilla 1 täysin uusi emolehmänavetta, 2 laajennus/peruskorjausta ja 1-2 piirustuspyydällä.

Tervolan kunnan maataloustoimisto on hoitanut vuoden 2004 alusta myös Kemin kaupungin ja Keminmaan kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävät. Maaseutulautakunta pyrkii asiantuntemuksellaan kehittämään ja lisäämään elinkeinotoiminnan elinvoimaisuutta sekä turvaamaan toimivien tilojen kehittymistä yhteistyössä eri organisaatioiden kanssa myös Kemin kaupungin ja Keminmaan kunnan alueella. Tervolan kunta myy Lapin Maaseutukeskukselle 40 % maataloussihteerin työajasta käytettäväksi vero-, spv- ja talousneuvontaan. Maataloustoimisto on hoitanut vuoden 2000 alusta maatalousyrittäjien lomitukset Keminmaan ja Tervolan kunnan alueilla. Vuoden 2002 lopussa ja vuoden 2003 alussa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kanssa käymien neuvottelujen myötä Tervolan kunnan paikallisyksikkö on hoitanut myös Ranuan ja Rovaniemen lomitukset. Vuoden 2007 alusta Tervola on hoitanut myös Simon alueen lomitukset. Tervolan kunta saa lomitusten hallinnon järjestämiseen noin 250.000 euron määrärahan Maatalousyrittäjien eläkelaitokselta. Lomituksen hallinnon järjestämisestä vastaa lomasihteerin ja kolme johtavaa lomittajaa.

Lomatoiminta

Maaseutulautakunta huolehtii maatalousyrittäjien lomituspalveluista valtion vastatessa kustannuksista. Lomatoimi työllistää tällä hetkellä 89 vakinaista lomittajaa ja lisäksi useita määräaikaista lomittajia vuoden aikana.

Karjatalousyrittäjä saa vuosilomaa 24 päivää vuodessa. Sijaisapua annetaan, mikäli tilalla on ulkopuolisen avun tarve, esim. yrittäjän sairastuessa tai äitiys- ja vanhempainloman vuoksi. Sijaisapua voidaan antaa myös kasvinviljelytilalle. Lisäksi vuosilomaan oikeutetut maatalousyrittäjät voivat saada maksullista lomittaja-apua tuettuun hintaan 120 h vuodessa. Maksullisen lomitusten järjestämisen edellytyksenä on, että paikallisyksiköllä on lomittajia vapaana. Tervolan kunta on osallistunut maatalousyrittäjien maksulliseen lomittaja-apuun 50 %:lla tervolalaisilta yrittäjiltä perittävästä maksusta.

"Täysin maksullista" lomituspalvelua voivat saada myös muut kuin lomituspalveluihin oikeutetut maatalousyrittäjät. Tällaista lomituspalvelua voi käyttää tavallisena lomituk-

sena tai vaikkapa kiireapuna.

Tervolan paikallisyksikön alueella lomituspalvelujen piirissä on tällä hetkellä n. 250 tilaa ja n. 410 yrittäjää. Lomitettavia päiviä kertyy vuosittain n. 21.000-23.000 päivää.

TEKNISEN TOIMEN PÄÄVASTUUALUE

Tekninen johto

Tekninen lautakunta vastaa perinteisten tehtäviensä lisäksi myös lakisääteisistä tielautakunnan sekä ympäristövalvonnan tehtävistä.

Tekninen lautakunta on jakanut kunnanvaltuuston tulosalueille osoittamat määrärahat hyväksymillään käyttösunnitelmilla tulosityksiköille.

Henkilöstön osalta kunnanrakennusmestarin virka on lakautettu vuoden 2005 alusta ja kunnaninsinöörin virka vuoden 2006 lopussa. Teknisen johtajan virka on perustettu vuoden 2007 alusta.

Yleiset alueet

Tulosalue sisältää liikenneväylät, yleiset alueet, jätehuollon, avustukset.

Tavoitteena on pienimuotoinen maaseutumiljööseen sopeutuva, teknisesti turvallinen ja tasapainoinen elinympäristö, joka on taloudellinen rakentaa ja ylläpitää.

Kunta käyttää Tornion Riukanjärgällä sijaitsevan Jäkälän jätteenkäsittelylaitoksen palveluja. Kunnan keskusvarastolla on hyöty- ja ongelmajäteasema, joka on kuntalaisten käytössä.

Katuja on rakennettu kaikkiaan 16 km, joista suurin osa on päällystetty. Katuverkoston peruskunnostus on aloitettu v. 2007. Yksityisteiden kunnossapitoon osallistutaan auralalla eniten käytettyjä teitä sekä myöntämällä auras- ja kesäkunnossapitoavustuksia.

Kiinteistöt

Kunnan kiinteistöjenhoito tapahtuu keskitettynä kiinteistöhoitona kunnan omana työnä. Kiinteistöhoitotyö käsittää kaikki kunnan suorassa omistuksessa olevat rakennukset, joita on yhteensä 31 kpl, yhteenlaskettu kerrosala 27 584 m² ja tilavuus 118 717 m³ sekä Tervolan vuokratilat Oy:n ja kunnan omistamien asuntoyhtiöiden rakennukset, yhteensä 52 kpl, yhteenlaskettu kerrosala 17 310 m² ja tilavuus 54 720 m³. Keskitetyn kiinteistöhoiton piirissä on siis yhteensä 83 rakennusta, yhteensä 173 437 m³.

Kiinteistöhoitajilla on ajanmukainen viestintä- ja ajoneuvokalusto ja heidät tavoittaa läpi vuorokauden.

Keskitetyn kiinteistöhoiton aluetöistä lumityöt, n. 5,9 ha, on annettu yksityisyrittäjän tehtäväksi erillisellä urakkasopimuksella. Nurmikonhoitotyöt, n. 11,3 ha, on tehty kunnan omana työnä.

Maa-alueita kunnan omistuksessa on yhteensä n. 370 ha, josta rakennuskaava-alueella yhteensä n. 110 ha ja haja-asutusalueella n. 260 ha. Maa- ja metsätalousalueita kun-

nan omistuksessa on n. 220 ha. Harkitaan hakkuu- ja hoitokohteet tehdyn suunnitelman mukaisesti.

Asuminen

Kunnan suoraan omistamia vuokra-asuntoja kunnan kiinteistöillä on 45 kpl. Kunnan omistamissa Tervolan vuokratilat Oy:ssä on 254 asuntoa. Kaikkiaan kunnalla ja sen omistamalla asunto-osaakeyhtiöllä on 299 asuntoa.

Kunnan aikaisemmin omistamista lukion asunnoista on muodostettu Asunto Oy Tervolan lukionrivi, jossa on 9 huoneistoa. Näistä on myyty 8 huoneistoa yksityisille omistusasunnoiksi.

Kunnan omistamien asuntojen vuokraukseen liittyvät palvelut ostetaan Tervolan vuokratilat Oy:ltä.

Lämpökeskus

Voimalaitoksen muutos kiinteänpolttoaineen lämpölaitokseksi on valmistunut käyttökuntoon vuoden 2005 alusta. Lämpölaitoksen kokonaiskapasiteetti on 4,7 MW, josta kiinteän kotimaisen polttoaineen käyttökapasiteetti on 2,5 MW. Lämpötuotanto on 8258 MWh. Koulukeskuksen vanha lämpölaitos toimii varalämmönlähteenä.

Kaukolämmön keskimääräinen myyntihinta on n. 39,1 €/MWh. Kuluttajaliittymiä on 41 kpl, verkoston pituus 4325 m.

Kaukolämmön toimitusehdot ja taksat on hyväksytty v. 2004.

Vesihuolto

Vesihuollon piirissä käsitellään vesilaitos ja viemärlaitos.

Vesihuoltoa säätelevä vesihuoltolaki on astunut voimaan 1.3.2002. Tämän seurauksena myös Tervolan kunnan vesihuoltolaitoksen kirjanpito on eriytetty kunnan kirjanpidossa 1.1.2002 lukien. Laitokselle laaditaan myös vuosittain erillinen tilinpäätös. Vesihuoltolain keskeisiä tavoitteita on turvata sellainen vesihuolto, että kohtuullisin kustannuksin on saatavissa riittävästi terveydellisesti ja muutoinkin moitteetonta talousvettä, sekä turvata terveyden- ja ympäristönsuojelun kannalta asianmukainen viemäröinti.

Vesihuollosta perittävien maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä niillä katetaan kaikki vesihuollosta aiheutuvat kustannukset.

Puhtaan veden käyttömaksu on 0,80 €/m³ (ALV 22 %). Taksa on voimassa 01.06.2007 lukien.

Jäteveden käyttömaksu on 1.50 €/m³ (ALV 22 %). Taksa on voimassa 01.06.2004 lukien.

Valtuusto on päättänyt 20.12.2002 § 94, että vesihuoltolaitoksen talousarvio muutetaan nettomääräiseksi 01.01.2002 lukien. Nettotalousarviossa sitovia eriä valtuustoon nähden ovat liikeylijäämä, poistot ja rahoituskuluina korvaus kunnalle jäännöspääomasta. Vesihuollon maksuilla tulee kattaa kokonaisuudessaan vesihuollon käyttökustannukset, poistot ja 5 %:n korvaus kunnalle sen

laitokseen sijoittamalle pääomalle. Poistot sisältävät investointien vaikutuksen vesihuollon käyttömaksuihin.

Ympäristövalvonta

Ympäristövalvonnan tehtäväalue sisältää lakisääteiset rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun, ympäristöterveydenhuollon sekä kaavoitus- ja mittaustoimen. Lisäksi ympäristönsuojelun hoitaa maa-aineslupa ja maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset poikkeuslupapäätökset sekä kemikaali- ja leirintäalueviranomaisen tehtävät.

Terveydensuojelun keskeisimpänä asiana on ollut tarvikelain mukaisten omavalvontajärjestelmien kattavuus kaikkiin alan yrittäjiin.

Ympäristönsuojelun keskeisimmät tehtävät ovat ympäristöluvut ja valvonta.

Rakennusvalvonnan keskeisimmät tehtävät ovat rakennusluvut ja valvontatoimenpiteet.

Kaavoituksia toteutetaan kaavoitusohjelman mukaisesti.

Tervolan kunta on mukana ympäristöterveydenhuollon alueellisen yhteistyön selvitystyössä.

SIVISTYSTOIMEN PÄÄVASTUUALUE

Sivistystoimen tehtävänä on tarjota kuntalaisille mahdollisuuksia monipuoliseen itsensä kehittämiseen ja antaa valmiuksia muuttuviin elämäntilanteisiin kehittämällä ja ylläpitämällä viihtyvyyttä, koulutus- ja kulttuuripalveluja sekä vapaa-aikaan liittyviä palveluja.

Sivistystoimen johto

Sivistystoimen johto vastaa sivistysosaston yhteisten hallintotehtävien hoidosta sekä kansalaisopiston johtamisesta. Lisäksi tulosalueeseen kuuluu siivoustyönohjaus koulutoimen ja teknisen toimen osalta.

Koulutuslautakunnan ja sen alaisten viran- ja toimenhaltijoiden toiminta kuuluu sivistystoimen johdon tehtäviin. Toiminnan ja palvelujen järjestämisessä on pyritty koko toimialan resurssien yhteiskäyttöön ja suunnitelmalliseen yhteistyöhön.

Peruskoulutus

Perusopetuksen järjestämisestä vastaa kirkonkylän alueella Lapinniemen koulu, joka on yhtenäinen peruskoulu. Kaisajoen, Louen ja Mattisen koulut ovat kolmiopettajaisia kouluja. Koivun ja Lehmikummun koulut ovat kaksiopeettajaisia kouluja.

Esiopetusta annetaan sivukouluissa alkuopetuksen yhteydessä ja Lapinniemen koulun toimintana Kaisajoen ja Lapinniemen kouluilla omina ryhminään. Erityisopetuksen piirissä on kaikkiaan 29 oppilasta joko integroituna luokkaopetukseen tai Lapinniemen koululla järjestetyssä luokamuotoisessa erityisopetuksessa. Erityisen tuen ja tukipalveluiden tarpeeseen on kyetty vastaamaan ja näin on taattu kaikille mahdollisuudet edellytystensä mukaiseen oppimiseen. Kunta vastaa lasten iltapäivätoiminnan järjestämisestä. Lapinniemellä iltapäivätoiminnan tuottaminen

ostetaan avustussopimuksella palveluntarjoajalta ja Louen koulun iltapäivätoimintaa ohjaa koulunkäyntiavustaja.

Peruskouluissa oppilaita lukuvuonna 2007 – 2008 on yhteensä 458 esioppilaita mukaan lukien, joista koulukuljetuksessa n. 50 %. Perusopetuksen uudet opetussuunnitelmat on otettu käyttöön 1.8.2005.

Perusopetuksen vuosiluokkien 7-9 aineenopettajista kahdeksalla on opetusta myös lukiossa. Tämä kehitys on tapahtunut vähitellen henkilöstön luonnollisen poistuman kautta. Yhteisvirat ovat taanneet opettajien saatavuuden ja pysyvyyden sitä kautta myös opetuksen tasokkuuden ja lisänneet myös lukion ja peruskoulun välistä yhteistoimintaa ja kustannussuunnittelua.

Toisen asteen koulutus

Lukioon siirtyä opiskelemaan ikäluokasta noin puolet. Lukion oppilasmäärä on 60 sekä lisäksi 10, jotka opiskelevat useamman tutkinnon yhdistelmäopintoja. Nykyinen opetussuunnitelma mahdollistaa opetuksen joustavan järjestämisen ja oppilaiden yksilöllisten valintojen toteuttamisen. Valinnaisuutta voidaan laajentaa myös verkostoitumalla ja järjestämällä kurseja yhteistyössä toisten kouluttajien kanssa. Valinnaisuutta täydentävät myös oman lukion teemakurssit, lukiodiplomien opiskelumahdollisuus, itsenäinen opiskelu sekä Lapin toisen asteen verkkokoulu.

Lukion opetussuunnitelma on otettu käyttöön 1.8.2005 ensimmäiseltä vuosikurssilta alkaen yhdessä uuden tuntijaon kanssa.

Toisen asteen koulutusta Tervolassa antaa lukion lisäksi Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappian ylläpitämä ammattiopisto Lappia, Louen toimipaikassa

Aikuiskoulutus

Kansalaisopiston järjestämää vapaan sivistystyön koulutusta annetaan vuosittain noin 5500 tuntia opiskelijamäärän ollen noin tuhat. Kansalaisopisto on osaltaan joustavana organisaationa edistämässä paikkakunnalla kaikenikäisten kuntalaisten oppimisen edellytyksiä ja vastaamassa erilaisiin koulutustarpeisiin. Se on vakiinnuttanut asemansa oppilaitoksena, joka antaa opetusta aikuisten lisäksi myös lapsille ja nuorille vastaten osaltaan musiikin opetuksesta sekä osittain kielten lisäopetuksesta tarjoten myös mahdollisuudet taiteen perusopetukseen kuvataiteen ja käsityön osalta uuden 1.8.2005 käyttöön otetun taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman mukaan.

Kirjasto

Tervolan kirjasto tarjoaa laadukkaita palveluita ammattitaitoisen henkilöstön, viihtyisän tilan, ajanmukaisen kokoelman ja nykyaikaisen välineistön avulla. Kirjastolla on monipuolisten kokoelmiensa ja asiantuntevien palvelujensa lisäksi tietoverkkoyhteydet ja hyvät aukioloajat. Kirjaston erikoisuutena on ainutlaatuinen Paasilinna-kokoelma, joka koostuu veljessarjan tuotannosta. Kirjaston avainasioita ovat paikallisen ja yleisen sivistyksen ja kulttuurin vaaliminen, uuden tiedon saatavuuden varmistaminen ja alan kehityksen seuraaminen.

Liikuntapalvelut

Liikuntalain hengen mukaisesti liikuntatoimi vastaa liikunta- ja virkistysalueiden kunnossapidosta sekä kehittämisestä ja urheiluseurat vastaavat toiminnan järjestämisestä. Tähän urheiluseurat saavat perus-, koulutus- ja kohdeavustuksia.

Toiminnan järjestämisessä liikuntatoimi keskittyy pääasiallisesti terveystoimintaan ja erityisryhmien liikuntaan.

Liikuntatoimi ylläpitää 7 pallokenttää, 7 luistelualuetta, 10 uimarantaa sekä latuverkostoa, ja muita virkistyskohteita kuten mm. laavuja.

Nuorisopalvelut

Kunnallinen nuorisotoimi pyrkii laajan yhteistyöverkoston avulla aikaansaamaan monipuolista nuorisotoimintaa kunnan alueella.

Toimintamuotoihin kuuluvat mm. kerhot, retket, kurssit, teematapahtumat, bänditoiminta ja nuorisotilatoiminta. Lisäksi kunnassa toimii nuorisovaltuusto.

Paikallisia nuorisojärjestöjä ja nuorten toimintaryhmiä tuetaan kerho- ja kohdeavustuksilla.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuritoimi järjestää vuosittain n. 25 erilaista tapahtumaa, mm. teatterimatkoja ja -esityksiä, konsertteja ja taidenäyttelyitä.

Tervola kuuluu Länsi-Pohjan musiikkiopiston toiminta-alueeseen ja musiikkiopistotasoisesta opetuksesta saa vuosittain n. 25-30 tervolalaista nuorta. Samoin Tervola kuuluu Länsi-Pohjan Jousikvartetin yhteistoiminta-alueeseen.

Kulttuuritoimi avustaa vuosittain paikallisia kulttuurijärjestöjä ja yksityisiä taiteenharrastajia.

SOSIAALITOIMEN JA TERVEYDENHUOLLON PÄÄVASTUUALUE

Sosiaalitoimen johto

Tervolassa on yhdistetty sosiaali- ja terveyslautakunta, jossa esittelijöinä toimivat terveydenhuollon asioissa johdava lääkäri ja sosiaalitoimen asioissa sosiaalijohtaja. Sosiaalijohtaja toimii sosiaali- ja terveystoimen osastopäällikkönä. Sosiaalitoimen johdon tulosalueeseen kuuluu koko-ustoiminnan lisäksi sosiaalijohtaja ja toimistotyö sekä terveystoimen johto.

Sosiaalipalvelut

Sosiaalityö

Sosiaalityö huolehtii asiakkaidensa sosiaalisten ongelmien selvittämisestä, ohjaa ja neuvoa apua tarvitsevia sekä tarjoaa muita tukitoimia, jotka ylläpitävät ja edistävät turvallisuutta ja suoriutumista sekä yhteisöjen toimivuutta. Sosiaalityöntekijä on lastensuojelussa toimija ja yhteistyön ylläpitäjä. Sosiaalityössä on sosiaalityöntekijä-koulukuraattori ja sosiaalityöntekijä.

Kotipalvelu

Kotipalvelu huolehtii ja avustaa kuntalaisia asumiseen, henkilökohtaiseen hoivaan ja huolenpitoon sekä lastenhoidon ja kasvatuksen tukemiseen liittyvissä tehtävissä. Palvelut annetaan kotipalvelutyöntekijöiden toimesta tai tuki- ja turvapalveluina. Tuki- ja turvapalveluina ovat ateria- ja saunapalvelu. Turvpuhelimien välittäminen asiakaille ja omaishoidontukiasiat ovat kotipalvelun toimintoja. Avohuollossa hoidetaan yhä enemmän kokonaisvaltaista hoivaa tarvitsevia toistuvaishoidettavia.

Lasten päivähoito

Kunnassa on 33 -paikkainen päiväkotitoiminta. Päiväkodin tiloissa toimii myös kirkonkylän alueen esiopetus sekä erityisopetus. Louella toimii ryhmäperhepäivähoitokoti. Määrällisesti eniten lapsia hoidetaan perhepäivähoidossa. Päivähoitopaikka on järjestetty jokaiselle tarvitsijalle.

Laitoshoido

Laitoshoidon järjestetään vanhuksille omassa kunnassa ja ostopalveluna hoidetaan kehitysvammaisten, päihdeongelmaisten sekä lastensuojelun tarpeisiin tulevat laitoshoidot.

Vanhainkoti on 24-laitospaikkaa käsittävä vanhusten palvelukeskus Kotikullero. Kotikullerossa on pitkäaikaislaitoshoidon lisäksi intervallihoitoa sekä virike- ja toimintapäiviä kotona asuville vanhuksille. Kotikulleron vieressä sijaitsevat vanhusten rivitalot, johon palvelua annetaan kotipalvelun ja Kotikulleron henkilökunnan toimesta.

Kehitysvammaisten laitospalvelut sekä pitkäaikaiset että lyhytaikaiset kuntoutushoidot ostetaan Kolpeneelta. Päihdehuollon laitospalveluja ostetaan Lapin Päihdeklinalta tai muilta vastaavilta päihdehuollon laitospalveluja tuottavilta yksiköiltä.

Asumispalvelut

Kehitysvammaisten tuetun asumisen yksikön, Sinikukan, toiminta on aloitettu vuonna 2001. Sinikukassa on tilat neljälle asukkaalle. Tiloja käytetään myös kotona asuvien kehitysvammaisten lyhytaikaisiin asumispalveluihin. Kehitysvammaisten asumispalveluja on hankittu myös ostopalveluna Palvelukoti Pohjantähdestä ja Kuurojenkoti Runolasta.

Vaikeavammaisten palveluasumista on ostettu Invalidiliiton palvelutaloista sekä turva- ja tukiasumista on järjestetty Kriisikeskus Turvapoijun palveluna.

Perhehoito

Perhehoitoa järjestetään lastensuojelun kautta huostaan otetuille lapsille tai avohuollollisena tukitoimena. Kunta on mukana myös seudullisen erityissosiaalityön sekä sijais- ja tukiperheyöntekijän hankkeessa.

Raittiustyö

Raittiustyön toimintamuodot ovat yhteistyötä vapaa-aikatoimen, seurakunnan, terveydenhuollon ja koulutoimen kanssa.

Vammaishuolto

Vammaispalveluja järjestetään henkilökohtaisena palveluna (vaikeavammaisten kuljetuspalvelu, tulkkipalvelu, sopeutumisvalmennus) tai taloudellisena tukipalveluna (asunnon muutostyöt, välineet, koneet ja laitteet, henkilökohtainen avustaja). Vaikeavammaisille on määritelty subjektiiviseksi oikeudeksi kuljetuspalvelu, palveluasuminen ja tulkkipalvelu.

Kehitysvammahuolto

Toimintakeskus työllistää tai järjestää ohjattua toimintaa ja antaa päivittäisiä virikkeitä kehitysvammaisten sekä heidän perheidensä elämään. Toimintakeskuksen kautta tuetaan kehitysvammaisten itsenäistä asumista. Tuettua asumista yksikkö Sinikukka on osa kehitysvammahuoltoa. Ostopalveluna hankitaan Palvelukoti Pohjantähdestä toimintakeskus palvelua.

Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä toteuttaa myös sellaisia vammaispalveluja, joiden järjestäminen ei ole toiminnan laadun ja kustannusten kannalta yksittäisessä kunnassa järkevää. Niitä ovat mm. sopeutumisvalmennus, tulkki- ja kommunikaatiopalvelut ja kriisipalvelut.

Perusturva

Toimeentulotuki

Toimeentulotuki on lähtökohdiltaan yksityisen henkilön toimeentuloa viime kädessä turvaava yhteiskunnan antama etu. Työttömyys ja vaikeat yksilön, perheen tai yhteiskunnalliset tilanteet vaikuttavat toimeentulotuen tarpeeseen. Toimeentulotuki jaetaan varsinaiseen ja ehkäisevään toimeentulotukeen sekä kuntouttavaan työtoimintaan.

Lasten kotihoidontuki

Vanhemmilla on oikeus kunnallisen päivähoitoon vaihtoehtona mahdollisuus hakea KELA:lta lasten hoidon tukea, mikäli perheessä on alle 3-vuotias lapsi tai yksityisen hoidon tukea, jos perhe palkkaa lastenhoidon tukeen oikeutetuille lapille hoitajan. Kunnan tulee varata tuen maksamiseen määrärahat.

Elatustuki

Elatustuella tarkoitetaan kunnan varoista lapsen elatusta varten elatusturvalain säädetyin edellytyksin maksettavaa avustusta. Elatustuen takaisinperintä on työttömyyden johdosta vaikeutunut.

Ruokapalvelu

Ruokapalvelu käsittää terveystieteiden keskuksen, vanhustenhuollon, kotipalvelun, Lapinniemen päiväkodin, toimintakeskuksen, Lapinniemen koulun, Kaisajoen koulun, lukion ja kunnan työntekijöiden työpaikkaruokailun. Ruokavalmistusta tapahtuu keskitetysti, valmistuskeittiönä on terveystieteiden keittiö. Muut ovat jakelukeittäjiä. Kunnan kotipalveluauto toimii ruoankuljetuksessa.

Perusterveydenhuolto

Terveystieteiden keskus huolehtii asukkaiden kansanterveyden

palveluksista ja tarjoaa asukkaille tarpeiden mukaiset laadukkaat, vaikuttavuudeltaan hyvät peruspalvelut.

Avohoito

Alue sisältää terveysneuvonnan, vastaanoton, työterveyshuollon ja sairaankuljetuksen. Avohuollon palvelut tuotetaan itse lukuun ottamatta lääkäripäivystystä, joka klo 16 jälkeen ja viikonloppuisin ostetaan Länsi-Pohjan keskus-sairaalan ensiapupoliklinikan tiloissa Kemin, Keminmaan, Tervolan ja Simon kuntien yhteispäivystyksestä.

Mielenterveystyö

Mielenterveysasemalla hoidetaan avohoidon mielenterveyspotilaita. Kantolan kuntoutumiskodissa asuu psykiatrian sairauden vuoksi itsenäisen suoriutumiskyvyn parantamista tarvitsevia ihmisiä.

Hoitopalvelut

Laboratorio-, röntgen-, välinehuolto- ja fysioterapiapalveluksia annetaan kapasiteetin rajoissa palveluja tarvitseville.

Vuodeosasto

Tärkein tavoite on, että väestö saa tarvittaessa ympärivuorokautista, valvottua ja hyvää perus- ja sairaanhoitoa. Annettu hoito on monipuolista, yksilöllistä ja laadullisesti korkeatasoista.

Hammashoito

Suun terveydenhuollon palvelut tarjotaan koko kunnan väestölle. Palvelujen järjestämisen tavoitteena on yksilöllinen ja säännöllinen hoito. Kiireelliseen hoitoon pääsystä huolehditaan, mutta pääpaino säilyy järjestelmällisen hoidon puolella.

Veteraanikuntoutus

Ohjataan valtionkonttorin kuntoutusmäärärahat veteraanien itsenäistä selviytymistä tukeviin kuntoutuspalveluihin.

Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuollon tavoitteena on eläinten terveyden turvaamisen, sairauksien ennaltaehkäisy ja seuranta. Eläimistä ihmisiin leviävät tartunnat pyritään estämään. Pyritään varmistamaan eläimistä saatavien elintarvikkeiden turvallisuus ja puhtaus. Eläinlääkintähuollon palveluja myydään Keminmaan kunnalle.

Erikoissairaanhoito

Tervolan kunta on jäsenenä Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirissä, lisäksi kuntalaisilla on mahdollisuus käyttää Lapin sairaanhoitopiirin palveluita. Erityistason sairaanhoito ostetaan Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin kautta.

TERVOLAN KUNNAN TALOUDELLINEN TILA

Vuonna 2006 taloudenhoito toteutui ennakoitua paremmin. Toimintakate oli noin 290.000 euroa parempi kuin talousarviossa ja tilinpäätöksen mukainen vuosikate oli 950.125 euroa positiivinen. Toimintamenot alittuivat budjetoidusta ja toimintatuottoja kertyi suurin piirtein ennakoitu määrä. Myös rahoitus kokonaisuutena toteutui odotetusti. Vuoden 2006 tilinpäätös osoitti 49.623 euron ylijäämää. Vuonna 2007 Tervolan kunnan taloutta on voitu hoitaa suunnitellusti. Toimintamenot ovat pysyneet talousarviossa lukuun ottamatta erikoissairaanhoidoa, johon kunnanvaltuusto on myöntänyt lisämäärärahaa. Kunnan tulot kertyvät hieman ennakoitua paremmin.

Kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistamista koskevan ensimmäisen vaiheen uudistus astui voimaan vuoden 2006 alusta. Ensimmäisen vaiheen uudistus parantaa Tervolan kunnan rahoitusasemaa 211,30 eurolla/asukas vuoteen 2008 mennessä.

Kunnan tuloveroprosentti on vuodesta 2002 ollut 19,00 prosenttia. Kunnan tulopohjan kaventumisesta johtuen kiinteistöveroprosentteja korotettiin vuonna 2003. Kiinteistöverolain muutos mahdollisti voimalaitoksen kiinteistöveron korotuksen vuodelle 2006, joka merkitsi Tervolan kunnalle noin 600.000 euroa lisää kiinteistöverotuloa. Tuleville vuosille suunnitellut mittavat investoinnit ja kunta-alalle solmittu palkkaratkaisu merkitsevät menojen kasvua taloussuunnittelukaudella. Rahoituksen turvaamiseksi kunnanvaltuusto on korottanut tuloveroprosentin 19,50 prosenttiin vuodelle 2008.

Viime vuosien tilinpäätökset ovat olleet odotettua paremmat ja eräät talouden tunnusluvut ovat jopa parantuneet. Valtionosuusuudistuksen ensimmäinen vaihe ja voimalaitoksen kiinteistöveronprosentin korotus parantavat kunnan rahoitusasemaa. On kuitenkin nähtävissä, että toimintatulojen kasvu jää yhä suuremmissa määrin alle toimintamenojen kasvun. Toimintamenoista entistä enemmän joudutaan rahoittamaan verotuloilla ja valtionosuuksilla. Tulojen ja menojen epätasapainosta johtuen kunta sai 2000-luvun alkuvuosina harkinnanvaraista rahoitusavustusta yhteensä 1,7 milj. euroa.

Kunnan menot

Vuoden 2006 tilinpäätöksen mukaan toimintamenot olivat 22,9 milj. euroa. Toimintamenoista henkilöstömenot olivat 13,4 milj. euroa, palvelujen ostot 6,9 milj., tarvikkeet 1,3 milj., avustukset 1,0 milj. ja muut menot 0,1 milj. euroa. Investointien bruttomenot olivat 1,3 milj. euroa. Lainojen hoitokulut olivat 1,1 milj. euroa.

Vuoden 2007 varsinaisessa talousarviossa toimintamenot ovat 24 milj. euroa.

Kunnan toimintamenoihin kohdistuu voimakas nousupaine. Viime vuosien talousarvioissa on henkilöstömenojen mitoituksessa pyritty ottamaan huomioon virka- ja työehtosopimusten muutoksista johtuvat menojen lisäykset. Muutoin toimintamäärärahoissa ei juurikaan ole pystytty osoittamaan lisää määrärahoja esim. kustannustason noususta johtuvia korotustarpeita varten.

Viime vuosina kunta on investoinut voimakkaasti. Osittain investointien rahoittamista on edesauttanut hankkeisiin

saatu valtion rahoitus. Tänä vuonna investointien nettomenot talousarvion mukaisesti ovat 1,3 milj. euroa, investointien toteutuma jää kuitenkin talousarviossa ennakoitua pienemmäksi.

Vuoden 2007 talousarvio sisältää 1,2 milj. euroa lainanottoa. Lainojen hoitokulut ovat kasvussa, kuluvan vuoden talousarviossa lainojen hoitokulut ovat 1,2 milj. euroa. Lainoja on nostettu 1 milj. euroa

Henkilöstömenot

Vuoden 2006 tilinpäätöksen mukaan palkkoja maksettiin 10,2 milj. euroa. Henkilöstömenot kokonaisuudessaan olivat 13,6 milj. euroa. Kuluvana vuonna henkilöstömenojen kasvu on ollut maltillista. Kuntatyöntekijän ja kolmen pääsopijajärjestön kesken solmittujen uusien virka- ja työehtosopimusten kustannusvaikutus sopimuskaudella on noin 11 prosenttia.

Viime vuosina ei ole toteutettu jyrkkiä henkilöstömenojen säästötoimenpiteitä. Henkilöstömenoissa on säästöjä kuitenkin pyritty löytämään virkojen ja toimien vapautuessa.

Kunnan tulot

Vuoden 2006 tilinpäätöksen mukaan toimintatuloja kertyi 6,6 milj. euroa. Toimintatuloista myyntitulot olivat 4,2 milj. euroa, maksutulot 1,4 milj., tuet ja avustukset 0,6 milj. ja muut tulot 0,4 milj. euroa. Rahoitustulot olivat yhteensä 17,6 milj. euroa. Rahoitustuloista verotulot olivat 9,1 milj., valtionosuudet 8 milj. sekä korkotulot ja muut rahoitustulot 0,5 milj. euroa. Investointien rahoittamiseksi saatiin valtionosuuksia ja käyttömaksujen myyntituloja 0,1 milj. euroa.

Verotulot

Verotulojen osuus kokonaistuloista on valtionosuuksien pienentyessä noussut voimakkaasti. Vuonna 2006 verotuloja kertyi 9 milj. euroa, josta kunnallisveron tuotto oli 6,7 milj. euroa. Kunnan osuus yhteisöveron tuotosta oli 0,6 milj. ja kiinteistövero maksuun panttiin 1,8 milj. euroa.

Vuoden 2007 talousarvioon verotuloja on budjetoitu yhteensä 9 milj. euroa. Kunnallisveron tuotto samoin kuin kunnan osuus yhteisöveron tuotosta toteutuu talousarviossa ennakoitua paremmin. Kiinteistövero kertyy suunnitellusti.

Kunnan tuloveroprosentti oli vuodesta 1978 vuoteen 2001 17,50. Vuodelle 2002 tuloveroprosentti nostettiin 19,00 prosenttiin ja vuoden 2008 veroprosentiksi on määrätty 19,50. Vuodelle 2003 korotettiin kiinteistöveroprosentteja siten, että yleinen kiinteistöveroprosentti on 0,80, vakituisten asuntojen kiinteistöveroprosentti 0,30 ja muiden asuntojen kiinteistöveroprosentti 0,80. Kiinteistöverolain muutos mahdollisti vuodelle 2006 voimalaitosten kiinteistöveron korotuksen 1,40 prosentista 2,50 prosenttiin.

Valtionosuudet

Vuonna 2006 kunta sai käyttötalouden valtionosuuksia 8 milj. euroa. Vuodelle 2007 valtionosuuksia on budjetoitu 8,8 milj. euroa.

Kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistamista koskevan ensimmäisen vaiheen esitykset on toteutettu siten, että uudistus astui voimaan vuoden 2006 alusta. Ensimmäisen vaiheen uudistus parantaa Tervolan kunnan rahoitusasemaa 211,30 eurolla/asukas vuoteen 2008 mennessä. Uudistuksen toisen vaiheen valmistelua jatketaan mm. verotuloihin perustuvan valtionosuuksien tasejärjestelmän osalta. Uudistuksen toisen vaiheen vaikeuksista Tervolan kunnan talouteen ei tässä vaiheessa ole tietoa.

Maksut

Kunnallisista palveluista perittävät maksut jäävät Tervolan kunnassa merkitykseltään suhteellisen vähäisiksi lukuun ottamatta vesilaitosmaksuja sekä kaukolämmöstä perittäviä maksuja. Maksuja on korotettu kustannustason nousua vastaavasti.

Maksuja ja myyntituloja kertyy vuositasona kaikkiaan 6 milj. euroa. Tästä 4,6 milj. euroa on korvausta maatalousyrittäjien lomatoiminnan järjestämisestä.

Lainat

Mittavista investointien rahoitustarpeista johtuen kunnan lainamäärä kasvoi lyhyessä ajassa huomattavasti. Vuoden 2000 aikana talousarviolainojen määrä lähes kaksinkertaistui. Lainamäärä nousi edelleen vuosina 2001 ja 2002. Sen sijaan vuonna 2003 ja 2005 lainoja ei nostettu lainkaan. Vuonna 2004 lainoja nostettiin 2,3 milj. euroa ja vuonna 2006 1,3 milj. euroa. Vuoden 2006 lopussa kunnan lainamäärä oli kaikkiaan 5,4 milj. euroa eli 1.468 euroa asukasta kohden.

Vuoden 2007 talousarvio sisältää 1,2 milj. euroa lainojen nostoa. Lainoja on nostettu 1 milj. euroa.

KUNNAN TOIMINNAN KEHITTÄMISTAVOITTEET

Visio

Tervola on monipuolisia palveluja tarjoava noin 4.000 asukkaan turvallinen ja viihtyisä Kemi-Tornio alueen maaseutukunta.

Myönteisten mahdollisuuksien Tervola tunnetaan virkeänä kulttuuripitäjänä, uuden maaseutupolitiikan ja monialaisen yritystoiminnan suunnan näyttäjänä.

Tervolan kunnan toiminta-ajatus

Hyvinvoinnin lisääminen tervolalaisen kulttuuriperinteen pohjalta maaseutuelämän myönteisiä mahdollisuuksia vahvistamalla.

Toimintastrategiana on

- luoda kunnalle iloisen ja virkeän kulttuuripitäjän imago.
- luoda hyvät edellytykset kannattavalle yritystoiminnalle ja tukea perusteellisuutta ja maataloutta palvelevien yritysten syntymistä Tervolaan.
- tukea yritystoiminnassa luovaa, pienimuotoista käsityötaitoon perustuvaa erilaista pitkäälle erikoistunutta tuotantoa.

- tehdä Tervolasta uuden maaseutupolitiikan suunnannäyttäjän.
- pyrkiä hyödyntämään ohikulkevaa matkailijavirtaa.
- luoda virikkeellinen ja viihtyisä elinympäristö

Toiminnan painopistealueina suunnitelmakaudella ovat:

Vaikuttavuus

- hyvä palveluiden saatavuus ja riittävyys
- viihtyisä ja turvallinen ympäristö
- menestyvät yritykset ja positiivinen työpaikkakehitys
- myönteinen Tervola-kuva ja identiteetti

Prosessit ja rakenteet

- kuntalaisten osallistumista edistävä organisaatio
- sisäinen yhteistyö palvelutuotannossa ja toimiva organisaatorakenne
- monipuolinen seutukunnallinen yhteistyö
- tehokkaat prosessit

Voimavarat ja talous

- oikein mitoitettut resurssit suhteessa toiminnallisiin tavoitteisiin
- tasapainoinen talous

Uudistuminen ja työkyky

- osaava, itseään kehittävä, työhönsä sitoutunut ja riittävä henkilöstö
- ammattitaitoisen työvoiman saatavuus
- hyvä työilmapiiri ja työssä jaksaminen
- hyvä johtaminen

Suunnitelmakaudella tavoitteena on kehittää tasapainoisen onnistumisen ajattelu- ja toimintamallia, jonka tarkoituksena on saattaa kunnan kehittämisen painopistealueet keskinäiseen tasapainoon. Toiminnan näkökulmien pohjalta lyhyen tähtäimen tavoitteet ja painopistealueet asetetaan hallintokunnittain vuosittain talousarvion valmistelun ja hyväksymisen yhteydessä.

Väestökehitys ja -suunnite

Seuraavassa on väestökehitys vuodesta 1980:

Vuosi	Väestö	Muutos ed.
1980	4 755	- 95
1985	4 505	- 38
1990	4 241	- 38
1995	4 132	- 29
1996	4 079	- 53
1997	4 065	- 14
1998	4 032	- 33
1999	4 032	-
2000	3 953	- 79
2001	3 895	- 58
2002	3 864	- 31
2003	3 781	- 83
2004	3 729	- 52
2005	3 710	- 19

2006	3 679	- 31
2007	3 659	- 20

Tavoitteena suunnitelmakaudella on säilyttää noin 4 000 asukkaan väestöpohja.

Seuraavassa on esitetty väestö Tervolassa osa-alueittain 31.12.2005 ja 31.12.2006:

	31.12.2005	31.12.2006	Muutos
Kaisajoki	548	543	-5
Kirkonkylä	862	866	+4
Kirkonkylän ympäristö	216	211	-5
Koivu	199	195	-4
Korpela	148	143	-5
Kätkävaara	66	66	0
Lehmikumpu	117	108	-9
Loue	378	375	-3
Mattinen	130	138	+8
Ossauskoski	230	234	+4
Paakkola	154	156	+2
Peura	128	121	-7
Varejoki/Sihtuuna	163	166	+3
Vähäjoki, Reutuaapa	123	127	+4
Ylipaakkola	217	210	-7
Yhteensä	3679	3659	-20

Väestön määrän ja ikärakenteen kehitykseen vaikuttaa luonnollisen väestönkasvun ohella muuttoliike. Muuttoliike on 1960-luvun alusta lähtien ollut negatiivista. Tämä näkyy erityisesti työikäisen väestön määrän vähenemisenä ja vanhusten osuuden kasvuna.

Työpaikat ja työllisyys

Kunnan elinkeinopolitiikan perustavoitteena on luoda selkaiset toiminnalliset ja sosiaaliset ulkoiset olosuhteet, että paikkakunnan työpaikkojen määrä lisääntyy yritystoiminnan tai muun kehittymisen kautta. Käytännön toimet painottuvat valittuihin painopistealueisiin eli mekaaniseen puunjalostukseen, konepaja- ja kiviteollisuuteen, maa- ja metsätalouteen sekä näiden lisäksi kädentaitoihin perustuvaan yritystoimintaan, matkailuun ja elintarvikkeiden jatkojalostukseen.

Maa- ja metsätalous pysyy suunnitelmakaudella merkittävänä elinkeinona. Perinteisten tuotantosuuntien, lypsykarjatalouden, naudanlihan tuotannon ja metsätalouden rinnalle kehitetään mm. elintarvikkeiden jatkojalostusta, maaseutumatkailua ja kokonaan uusia tuotannonaloja, joista maatalousurakointi, sekä konein että pelkällä työvoimalla on nopeasti kehittyvä uusyritysala. Sukupolvenvaihdoksiin kannustamisella taataan yritysten toiminnan jatkuminen sekä työpaikkojen säilyminen.

Jalostuksen työpaikat lisääntyvät mekaanisessa puunjalostuksessa ja metalliteollisuudessa sekä käsi- ja taideteollisessa yritystoiminnassa. Rakennustoiminnan vilkastuminen lisää työpaikkoja, aikaansaa kerrannaisvaikutuksia muihinkin elinkeinoihin kuten kaupan ja suunnitteluna alueille ja luo uskoa kunnan kasvun mahdollisuuksiin.

Viime vuosina tehtyjen toimenpiteiden niin elinkeinopolitiikassa, maankäytön suunnittelussa kuin elinympäristön laadun parantamisessa oletetaan kääntävän väestökehityksen positiiviseen suuntaan. Konkreettisia

toimenpiteinä voidaan mainita mm. Kemijokivarren yleiskaava, tonttipörssi sekä laajakaistayhteyksien rakentaminen.

Tervolassa toimiva Puolustusvoimien varikko on työllistäjänä merkittävä. Kunta vaikuttaa aktiivisesti Tervolan varikon kehittämiseen osana Suomen alueellista puolustusjärjestelmää.

TALOUDELLINEN KEHITYS SUUNNITTELUKAUDELLE

Kokonaistaloudelliset näkymät

Suomen talouden kuten maailmantaloudenkin kasvu on jatkumassa vahvana. Maailman tuotannon kasvu pysyi viime vuonna nopeana ennätyskorkeasta raakaöljyn hinnasta huolimatta, ja viiden prosentin kasvuvauhdin odotetaan jatkuvan kuluvana ja ensi vuonna. Yhdysvaltojen talouskasvun hidastuminen näkyy kansainvälisen talouden kasvussa vain lievänä, sillä Aasiassa nopea tahti jatkuu ja Suomen viennille tärkeässä Euroopassa talouskasvu on vahvistuvalla pohjalla.

Euroalueella kasvun ennakoidaan jatkuvan viimevuotisella tasolla 2,5 prosentissa myös kuluvana ja ensi vuonna. Erityisesti investoinnit lisääntyvät nopeasti, ja työllisyyden elpyminen jatkuu. Euron vahvistuminen on lievitännyt tuontihinnoista aiheutuvaa kustannuspainetta. Verotulojen kasvu on ollut vahvaa ja julkisen talouden alijäämät ovat pienentyneet ennakoitua enemmän. Julkisen talouden näkymät ovat kohentuneet ja talouskasvun jatkuessa hyvänä euromaiden ennakoidaan pääsevän eroon liiallisista alijäämistä jo ensi vuonna. Julkinen velka on supistumassa 65 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteen.

Suomessa talouskasvu nopeutui 5 prosenttiin vuonna 2006. Talouskasvu oli laaja-alaista, mikä merkitsi vahvaa lähtökohtaa kuluvalla vuodelle. Tänä vuonna kokonaistuotannon arvioidaan kasvavan 4,4 prosenttia. Kasvu hidastunee 3,3 prosenttiin vuonna 2008, sillä hinta- ja kustannuspaineet sekä kansainvälisen talouden lisääntyneet epävarmuudet lisäävät huolta toimintaedellytysten säilymisestä. Talouden kasvu on saanut tukea sekä ulkomaisesta kysynnästä että etenkin kotimaisesta kulutus- ja investointikysynnästä. Luottamus talouskehitykseen on monilta osin vahvaa ja perustekijät kasvua tukevia, mutta resurssirajoitteet ja työvoimakapeikat uhkaavat kasvua aiempaa enemmän.

Kansainvälinen kysyntä säilyy vahvana, mikäli negatiivisia yllätyksiä ei ilmaannu.

Kotitalouksien velkaantuminen on jatkunut tänä vuonna nopeana korkojen noususta huolimatta. Tuloveronkevennykset tukevat merkittävästi palkansaajien ostovoimaa. Kotitalouksien vahva luottamus sekä työllisyyden jatkuva koheneminen yhdessä ansioiden nousun nopeutumisen ja lisääntyvän velanoton kanssa ylläpitävät kulutuksen lähes neljän prosentin kasvua ensi vuonnakin. Tänä vuonna investoinnit lisääntyvät viimevuotista nopeammin. Neljä vuotta vilkkaana jatkunut asuntorakentaminen alkaa korkojen noustessa tasaantua.

Työllisyyden vahva kohentuminen jatkuu ja painottuu edelleen yksityisiin palvelutoimintoihin ja rakentamiseen. Työllisyyssasteen ennakoidaan kuluvana vuonna kohoavan 70

prosenttiin. Vuonna 2008 työllisyys paranee edelleen mutta hidastuen. Vaikka suuri osa työllisyyden paranemisesta on seurausta työvoiman tarjonnan kasvusta, laskee työttömyysaste tänä ja ensi vuonna. Vuonna 2008 työttömyyden odotetaan alenevan 6,5 prosenttiin. Maassa on samaan aikaan sekä työttömyyttä että pulaa työvoimasta. Inflaatio on nopeutunut. Kuluvana vuonna inflaatiopaineiden odotetaan sekä korkojen että asuntohintojen osalta jossain määrin pienenevän. Toisaalta palkankorotukset lisäävät kustannuspainetta aiemmin arvioitua enemmän. Vuonna 2007 kuluttajahintaindeksi kohoaa keskimäärin 2,5 prosenttia. Jos ulkoisista tekijöistä ei aiheudu uusia merkittäviä kustannuspaineita, kuluttajahintaindeksin nousu voisi vuonna 2008 jäädä vuoden 2007 tasolle. Hinta-arvioiden osalta eniten epävarmuutta sisältyy edelleen raakaöljyn maailmanmarkkinahintojen kehitykseen.

Nopea talouskasvu ja hyvä työllisyystilanne ovat parantaneet julkisen talouden rahoitusasemaa vuonna 2006 ja 2007. Toteutetut veronkevennykset ovat tukeneet talouskasvua. Korkeasuhdanteen jatkuminen aiempaa arvioitua pitempään, työllisyyden koheneminen ja yksityisen kulutuksen kasvu ovat vahvistaneet veropohjaa. Lisäksi omaisuustulojen kasvu on parantanut julkisen talouden rahoitusasemaa.

Hyvä talouskasvu on vauhdittanut myös kuntien verotulojen kasvua ja parantanut kuntatalouden tilaa viime ja tänä vuonna. Yksittäisten kuntien tilanteet eroavat kuitenkin merkittävästi kokonaiskehityksestä. Vuonna 2008 kuntien verotulojen kasvu jatkuu nopeana, koska kansantalouden ennakoitaan jatkuvan vahvana ja ansiotason nousu koko kansantalouden tasolla kasvattaa kunnallisveropohjaa.

Kuntatalouden arvioitu tasapainottuminen riippuu ratkaisevasti toimintamenojen ja verotulojen kasvusta. Kohentuva kuntatalous ei kuitenkaan poista rakenteellisten uudistusten tarvetta varauduttaessa väestön ikääntymiseen ja palvelutarpeiden kasvuun. Menopaineiden lisäksi kuntatalouden rahoituksen kestävyttä uhkaa työvoiman tarjonnan vähenemisen aiheuttama pysyvä veropohjan heikkeneminen. Pidemmän aikavälin tulokehitykseen liittyvien riskien lisäksi tulee varautua talouden suhdannetilanteen mahdolliseen heikkenemiseen, jolloin verotulot tasaisen kasvun sijaan voivat jopa supistua.

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2008

Valtion talousarvioesityksen määrärahoiksi ilman valtionvelan vähentämistä esitetään 43.127 milj. euroa, mikä on 6,5 prosenttia enemmän kuin määrärahat vuoden 2007 varsinaisessa talousarviossa. Hintatason nousu ja talousarvion rakennemuutokset huomioiden reaali-inflaatio on 3,7 prosenttia. Hallinnonalojen määrärahat kasvavat reaalisesti 3,8 prosenttia ja valtionvelan korkomenojen ennakoidaan kasvavan 3,2 prosenttia yleisen korkotason nousun seurauksena.

Valtionhallinnossa sisäasiainministeriön kunta-asiat siirtyvät vuoden 2008 alussa valtiovarainministeriöön. Kuntien kalleusluokituksesta luovutaan vuodesta 2008 alkaen.

Kunta- ja palvelurakennemuutostensa toteutusta jatketaan hyväksytyin puitelain linjausten mukaisesti.

Talousarvioesitykseen ei sisälly kuntien tehtävien olennaisia lisäyksiä. Valtion talousarvioesitykseen sisältyvien toimenpiteiden arvioidaan kokonaisuudessaan parantavan kuntien rahoitusasemaa vuoteen 2006 verrattuna nettomääräisesti 221 milj. euroa. Merkittävin toimenpide on valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus, joka kasvattaa kunnille maksettavia valtionosuuksia 248 milj. euroa. Lisäksi indeksikorotukset lisäävät kuntien valtionosuuksia 339 milj. euroa. Vaikka valtionosuudet kasvavat, kasvavat kuntien asukaskohtaiset rahoitusosuudet suhteellisesti enemmän kuin laskennalliset kustannukset, erityisesti opetustoimessa. Sosiaali- ja terveydenhuollon maksu-uudistus toteutetaan 1.8.2008 alkaen. Vuositasolla maksujen nosto merkitsee kunnille noin 60 milj. euroa lisätuloja, kunnille maksettava sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia vähennetään vastaavalla summalla.

Kuntien yhdistymisavustuksiin, kuntajakoon sekä kuntien yhteistoiminnan tukemiseen on varattu 44 milj. euroa. Tässä on varauduttu yhden kuntajaon muutoksen voimaantumiseen vuonna 2008. Kuntien harkinnanvaraisiin avustuksiin ehdotetaan 20 milj. euroa, mikä on 5,5 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2007. Työnantajien matalapalkkatukeen ehdotetaan 100 milj. euroa ja energiaverotukeen 53 milj. euroa.

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2008 on 2 mrd. euroa ylijäämäinen. Ylijäämä on tarkoitettu käyttämään valtion velan vähentämiseen.

Tervolan kunnan talous suunnittelukauden alkaessa

Vuonna 2006 kunnan taloudenhoito toteutui odotettua paremmin. Vuosikate oli noin 950.000 euroa positiivinen ja tilikauden tulos 50.000 euroa ylijäämäinen. Vuoden vaihteessa 2006 - 2007 kunnan taseessa oli kattamatonta alijäämää 47.000 euroa.

Kuluvana vuonna taloutta on voitu hoitaa talousarviossa ennakoidulla tavalla.

Uhkakuvia kunnan kehittämiselle ja talouden hoidolle aiheuttaa ennen kaikkea väestön määrän kehitys. Asukasmäärän väheneminen sekä lisääntyvä vanhusten määrä merkitsevät haasteita varsinkin sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisessä.

Jotta tasapainoinen talouskehitys voidaan turvata jatkossakin, tulee kunnanvaltuuston tarkastella kriittisesti kunnan toimintoja taloussuunnittelukaudella.

Kuntalain taloutta ja tarkastusta koskevia säännöksiä muutettiin 1.8.2006 voimaan tulleessa kuntalain muutoksessa. Talousarviota ja -suunnitelmaa koskevassa pykälässä säädetään tasapainottavan taloussuunnitelman laatimisesta alijäämäisessä kunnassa ja mahdollisuudesta jo kertyneen alijäämän kattamisesta erityisellä toimenpideohjelmalla.

Taloussuunnittelukaudella 2008 - 2010 kunnanvaltuusto päättää niistä toimenpiteistä, joilla väestökehitys turvataan sekä kunnan talous, palvelut ja toiminnot sopeutetaan kunnan tulopohjaan.

Kunnan investointien tulorahoitusta nostetaan siten, että jatkossa tarpeelliseksi katsottavat investoinnit voidaan rahoittaa kasvavilta osin omin varoin.

Kunta- ja palvelurakennehankkeeseen liittyen jatketaan yhteistyötä naapurikuntien kanssa. Uudistuksen valmistelussa on välttämätöntä tunnistaa 2010 - 2020 -luvun väestö- ja palvelutarpeet. Kunnanvaltuusto on 23.8.2007 hyväksynyt selvityksen kunnassa toteutettavista toimenpiteistä sekä uudistuksen toimeenpanosta. Kunnanvaltuuston hyväksymän selvityksen mukaan Tervolan kunta säilyy jatkossa itsenäisenä kuntana syventäen yhteistyötä naapurikuntien kanssa.

Kunta osallistuu sosiaali- ja terveystieteiden perustamista koskevaan hankkeeseen. Lopulliset kuntien sitoutumiset perustettavaan sosiaali- ja terveystieteiden mukana tulemisesta selvitetään yksityiskohtaisen perustamissuunnitelman valmistuttua. Tavoiteaikatauluna on, että sosiaali- ja terveystieteiden perustetaan ja toiminta lähtee käyntiin 1.1.2009.

Tervolan terveyskeskuksessa vapautui lääkärinvirka vuonna 2001 ja toinen virka elokuussa 2007. Avoinna oleviin virkoihin ei ole saatu hoitajaa. Kunnan lääkäripalvelujen turvaamiseksi vuoden 2008 aikana ulkoistetaan määrääjäksi terveyskeskuksen lääkäripalvelut mukaan lukien vastaanotto toiminta.

Vuoden 2008 aikana selvitetään kansalaisopiston toiminnan järjestäminen kuntien välisenä yhteistyönä. Tavoitteena on, että mahdollinen yhteistoiminta käynnistyy 1.8.2008.

Kunnanvaltuuston hyväksymän periaatepäätöksen mukaisesti selvitetään vesihuollon yhtiöittäminen tai liikelaitostaminen siten, että mahdollinen yhtiö/liikelaitos voi aloittaa toimintansa vuoden 2009 alusta.

Kaukolämpötoiminta säilytetään kunnan omana toimintana ainakin vuoteen 2010 saakka, johon mennessä selvitetään toiminnan eri vaihtoehdot.

Kunnallistalous suunnittelukaudella

Toimintamenot

Taloussuunnitelman mukaan kunnan toimintamenot kasvavat vuoteen 2010 mennessä vuoden 2006 tilinpäätöksen mukaisesta 22,9 milj. eurosta 26 milj. euroon.

Taloussuunnitelma pitää sisällään nykyisen palvelu- ja toimintorakenteen. Tarkka menojen kehitys ilmenee vuoden 2008 talousarviosta ja vuosien 2009-2010 taloussuunnitelmasta.

Investointimenot

Suunnittelukaudella nettoinvestoinnit ovat mittavat. Vuonna 2008 investointien nettosumma on 1,6 milj. euroa ja vuonna 2009 1,7 miljoonaa. Vuonna 2010 on tarkoitus investoida 2,4 milj. eurolla.

Suunnitellut investointihankkeet käyvät ilmi investointisuunnitelmasta ja rakentamishajelmasta.

Verotulot

Vuoden 2008 veroprosentiksi kunnanvaltuusto on vahvistanut 19,50. Myös taloussuunnitelmassa kunnallisveron tuotto on mitoitettu 19,50 prosentin mukaisena.

Kiinteistöverotulot on koko suunnitelmakauden laskettu kunnanvaltuuston vuodelle 2008 vahvistamalla veroprosenteilla.

Vuoden 2008 verotulojen mitoituksesta on selvitys talousarvion yleisperusteluissa.

Vuosina 2009 - 2010 kunnallisveron tuoton on arvioitu kasvavan 2 %.

Yhteisöveron tuottoon liittyy suuri epävarmuustekijä. Ennusteen mukaan kunnat saavat vuosina 2008 - 2010 yhteisöveron tuottoa 1,6 mrd. euroa/vuosi. Tervolan kunnan osuudeksi yhteisöveron tuotosta on budjetoitu 0,6 milj. euroa vuosittain.

Kiinteistövero on arvioitu suunnitteluvuosina kertyvän noin 1,8 milj. euroa.

Valtionosuudet

Vuodelle 2008 valtionosuudet on budjetoitu valtionosuuksien ennakkotietojen mukaisina.

Taloussuunnitelmassa valtionosuuksiin on tehty vuodelle 2009 3 prosentin indeksitarkistus.

Kuntakohtaisesti valtionosuudet ovat yksi kokonaisuus ja valtuusto voi päättää kunnan palvelujen määrästä, laadusta sekä palvelujen ja hallinnon rahoituksesta.

Maksut

Vuoden 2008 talousarvioehdotuksessa maksu- ja myyntituotot ovat yhteensä 6,7 milj. euroa. Suunnitelman mukaan niiden määrässä ei tapahdu oleellisia muutoksia.

Tuloslaskelma

Tuloslaskelmassa osoitetaan kuinka kunnan tilikaudelle jaksotettu tulorahoitus riittää palvelutoiminnan jaksotettuihin menoihin. Tuloslaskelmassa toimintakate eli paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla muodostuu suunnitteluvuosina seuraavaksi:

Toimintakate

* 2008	-17,9 milj. euroa
* 2009	-18,1 milj. euroa
* 2010	-18,3 milj. euroa

Vuosikate kuvaa kunnan kokonaistulorahoitusta.

Vuosikate

* 2008	1,0 milj. euroa
* 2009	1,3 milj. euroa
* 2010	1,2 milj. euroa

Taloussuunnitelman mukainen tilikauden tulos on talousarviovuonna 2008 24.272 euroa positiivinen. Vuonna 2009 tuloksen arvioidaan olevan 250.000 euroa positiivinen ja vuonna 2010 180.000 euroa positiivinen.

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelmasta käyvät ilmi tulorahoitus, investoinnit

ja muut pääomamenot sekä pääomarahoitus.

Kuluvan vuoden lopussa kunnan velkamäärä on noin 5,3 milj. euroa. Taloussuunnitelman mukaisesti velkamäärä nousee kaikkina suunnitteluvuosina, koska investoinnit joudutaan rahoittamaan pääosin lainalla. Suunnittelukauden lopussa velkamäärä on noin 6,5 milj. euroa, mikä viime vuodenvaihteen asukasluvulla merkitsee 1.775 euroa/asukas.

MAAPOLIITTINEN OHJELMA

Kunnan maapoliittiset tavoitteet ovat:

- osayleiskaavassa määritellyn hyvän ja tavoitteellisen yhdyskuntarakenteen turvaaminen
- kohtuuhintaisen tonttimaan tarjonnan turvaaminen.
- yhdenvertaisuusperiaatteen toteuttaminen ja maakeinottelun estäminen
- edistää viihtyisän ja virikkeellisen asuinympäristön muodostumista
- turvata ja edistää yritystoiminnan toimintaedellytyksiä

Maanhankinta

Rakennusmaan hankinnalla tulee turvata

- hyvä yhdyskuntarakenne ja kohtuuhintainen tonttimaa
- kunnan kehityksen kannalta merkittävien alueiden hankinta

Kunnan tulee pyrkiä hankkimaan omistukseensa rakentamiseen tarvittava raakamaa ennen alueen rakennuskaavoittamista.

Raakamaareservinä kunnalla tulee olla maareservi, joka vastaa vähintään viiden vuoden rakentamistarvetta ja sijaitsee siten, että kaikki käyttöönoton edellytykset ovat olemassa.

Yleisten ja muiden alueiden hankinta

Maanhankinnalla tulee turvata kunnan omia hankkeita varten tarvittavien tonttien ja alueiden käyttöönsaaminen (mm. yleiset tontit sekä virkistysalueet).

Maanhankintatavat

Maata hankitaan ensisijaisesti vapaaehtoisella kaupalla.

Lunastusta käytetään raakamaan hankintaan erikseen niin päätettäessä, mikäli kunnan suunnitellun kehityksen kannalta on tärkeää saada määrätty alue kunnalle eikä vapaaehtoiseen kauppaan ole päästy. Asemakaava alueilla lunastusta käytetään, mikäli kunta tarvitsee aluetta eikä vapaaehtoiseen kauppaan ole päästy.

Vaihtoa voidaan käyttää maanhankinnassa, jos hinta on kohtuullinen tai etuosto edistää kohteena olevan alueen toteuttamista

Maan luovuttaminen ja tonttipolitiikka

Kunnan maanluovutuksen tavoitteena on kohtuuhintaisten tonttien luovuttaminen rakentamiseen ja kunnan suunnitelmallinen kehittäminen.

Kunnan kehittämistavoitteita ovat tonttipolitiikan kannalta mm.

- yhdyskuntarakenteen eheyttäminen
- sosiaalisesti toimivien asuntoalueiden muodostaminen
- olemassa olevien investointien hyödyntäminen
- asuntorakentamiseen ja työpaikkarakentamiseen osoitettujen tonttien jatkuva ja riittävä tuottaminen.

Tonttien luovutusperiaatteet

Tontteja luovutetaan kunnanvaltuuston hyväksymien luovutusperiaatteiden ja ehtojen mukaisesti.

Tonttien luovutusehdot ja -hinnat

Luovutustapa

Tavoitteena tulee olla tonttien myyminen

Tonttien hinnoittelu ja vuokra

Tontit hinnoitellaan käyvän hinnan mukaan.

Vuokrattaessa tontteja vuosivuokran suuruus on 5 % tontin myyntihinnasta.

Asemakaavan toteuttaminen

Mikäli kunnallistekniikan tehokas ja taloudellinen käyttö sitä vaatii, tulee käyttää rakentamiskehotusta tarvittaessa rakentamattomien tonttien toteuttamiseksi.

RAKENTAMISOHJELMA

Rakentamishajelmassa on esitetty hankkeet vuosille 2008 - 2010. Ohjelmasta ilmenevät hankkeiden ajoitus, kokonaiskustannukset, hankekohtainen aikaisempi rahoitus, määrärahojen tarve vuosittain sekä arvioitu valtion rahoituksen määrä. Kokonaiskustannuksiin sisältyy myös hankekohtaiset suunnittelukauden jälkeisille vuosille arvioidut kustannukset. Määrärahat on esitetty ilman arvonlisäveroa mikäli kustannukset oikeuttavat arvonlisäveron palautukseen tai vähennykseen.

Hankkeiden toteuttamisessa pääpaino on peruskorjauksessa. Välttämättömien ylläpito- ja korjausinvestointien lisäksi rajoitetaan käyttötalousmenoja pienentäviin, työllisyyttä parantaviin tai muita kunnan painopistealueiksi valittuja toimintoja/palveluja tukeviin investointeihin. Ennen uusinvestointeja tulee kaikissa tapauksissa selvittää olemassa olevan rakennus- ym. omaisuus-kannan peruskorjaus- ja käyttötarkoituksen muutosmahdollisuudet.

Suunnittelukauden hankkeisiin pyritään mahdollisuuksien mukaan saamaan kunnan ulkopuolista rahoitusta mm. työhallinnon kautta.

Rakentamishankkeissa ja suunnittelussa pyritään käyttämään kunnan oman väen asiantuntemus hyväksi.

Rakentamisohjelmasta voidaan kunnanvaltuuston erillis-päätöksellä poiketa valtion rahoituksen mahdollisesti vii-västyessä suunnitellusta. Pyrkimyksenä mahdollisissa poikkeamissa on tasainen työllistämisaikutus.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

Virkojen ja toimien lukumäärä oli vuoden 2006 lopussa 306,3. Suunnitelmakauden lopussa virkoja ja toimia on seuraavasti:

• hallintopalvelut ja kehittämistoimi ml. maatalouslomitus	106
• tekninen toimi	11,5
• sivistystoimi	83
• sosiaalityö ja terveydenhuolto	142,3
Yhteensä	342,8

Lisäksi teknisen toimen palveluksessa työskentelee vaki-naisesti viisi tuntipalkkaista työntekijää. Henkilöstöresurs-seja on tarkemmin selostettu asianomaisen tulosalueen kohdalla.

Henkilöstömenot olivat vuoden 2006 tilinpäätöksen mu-kaisesti 13,4 milj. euroa. Vuoden 2008 talousarviossa henkilöstömenot ovat yhteensä 15,5 milj. euroa.

Suunnitelmakaudella henkilöstön määrä vähenee vain, mikäli kunnan palvelurakenteessa tapahtuu muutoksia, jotka mahdollistavat henkilöstömenojen supistamisen.

Avoimeksi tulevat työpaikat, myös pitempiaikaiset sijai-suudet julistetaan pääsääntöisesti julkisesti haettavaksi. Työpaikkojen täytössä otetaan huomioon kunnan henki-löstön uralla etenemisen mahdollisuus. Mikäli sisäinen täyttö edistää kunnan taloudenhoidolle asetettujen tavoit-teiden saavuttamista ja mikäli sisäinen täyttö on hallinto-säännön tai viran ja toimen kelpoisuusehtojen mukaan mahdollista työpaikat täytetään sisäisesti.

Rakentamisohjelman mukaisesti vanhusten tehostetun palveluasumisen yksikkö valmistuu suunnitelmakauden lopussa. Yksikön valmistuminen tulee aiheuttamaan muu-toksia sosiaalityön henkilöstörakenteessa ja -mitoituk-sessa.

Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa on osoitettu lisä-henkilöstöresursseja sosiaali- ja terveystoimeen.

TERVOLAN KUNTA

RAKENTAMISOHJELMA VUOSILLE 2008-2010

Euroa ilman alv	Hankkeen	Kokonais-	Aikaisempi				Valtionosuus/
	aloittamis-	kustannus-	rahoitus	2008	2009	2 010	-avustus
	vuosi	arvio	yhteensä				
HANKEKOHTAINEN TALONRAKENNUS:							
Terveyskeskuksen peruskorjaus/vanhusten							
tehostettu palveluasuminen (suunnit.)	2006	40 000					
Ryhmäkoti/tehostettu palveluasuminen	2008	1 434 000		900 000	534 000		501 900
Palvelutalo (vari)	2008	580 000		483 600	96 400		96 720
Avoterveydenhuolto/poli	2009	1 800 000			800 000	1 000 000	
Vuodeosasto/vanhainkoti peruskorjaus, pihatytöt	2010-2011	1 500 000				600 000	
Kunnan virastotalon korj.	2003	225 000	145 000	15 000	10 000	10 000	
Kehitysvammaisten asumisyksikkö, 1. vaihe	2007	570 000	20 000	20 000	100 000	450 000	165 000
MUU TALONRAKENNUS:							
Kiinteistöautomaatio	2007	140 000	20 000	10 000	10 000	10 000	
JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS:							
Siltatien pohjoispuolen maisemointityöt+ muut ympäristöinv.	2006			10 000	10 000	10 000	
Lähiliikuntapaikat; Mattisen ja Kaisajoen koulut	2006	110 000	40 000	70 000			45 000
Louen ja Kaisajoen kevyenliikenteen hankkeet(tiehallinto)	2007	200 000	100 000	100 000			
Kaavateiden rakentaminen/peruskorjaus ml. tievalaistus		250 000		130 000	60 000	60 000	
Puistot, leikkipaikat,		30 000		10 000	10 000	10 000	
Liikuntapaikkojen rakentaminen	2006	30 000		10 000	10 000	10 000	
Kiven- ja kulttuurin kylähanke	2004					10 000	
YTY-projekti		30 000		10 000	10 000	10 000	
Kirkonkylän kuntorata/latu-ura		10 000				10 000	
VESIHUOLTO:							
Vesihuoltolaitoksen investoinnit	2004	240 000		80 000	80 000	80 000	
ENERGIAHUOLTO:							
Kaukolämpöverkon laajennus	2005	250 000		20 000	20 000	90 000	
YHTEENSÄ		7 439 000		1 868 600	1 750 400	2 360 000	

TERVOLAN KUNTA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2008-2010

Virka- tai toiminimike	Lukumäärä		Muutokset +/- kpl		2010
	TP 2006	TA 2007	2008	2009	
KUNNANHALLITUS					
YLEISJOHTO					
Kunnanjohtaja	1	1			
Hallintojohtaja	1	1			
Hallintosihteeri	1	1			
Palvelusihteeri	1	1			
Pääkirjanpitäjä	1	1			
Kirjanpitäjä	1	1			
Atk-tukihenkilö	1	1			
HENKILÖSTÖ					
Palkkasihteeri	2	2			
ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN					
Elinkeinoasiamies	1	1			
Hankevalmistelija	1	1			
MAASEUTULAUTAKUNTA					
MAASEUTUELINKEINOT					
Maaseutupäällikkö	1	1			
Toimistosihteeri	1	1			
Lomasihteeri	1	1			
Johtava maatalouslomittaja	3	3			
LOMATOIMINTA					
Maatalouslomittaja	63	89			
TEKNINEN LAUTAKUNTA					
TEKNINEN JOHTO					
Tekninen johtaja	1	1			
Hallintosihteeri	1	1			
KIINTEISTÖT					
Kiinteistönhoitaja	4	4			
Siivooja	1,5	1,5			
VESIHUOLTO					
Työpäällikkö	1	1			
YMPÄRISTÖVALVONTA					
Rakennustarkastaja	1	1			
Terveystarkastaja	1	1			
Toimistosihteeri	1	1			
KOULUTUSLAUTAKUNTA					
SIVISTYSTOIMEN JOHTO					
Kansalaisopiston rehtori	1	1			
Hallintosihteeri	1	1			

TERVOLAN KUNTA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2008-2010

Virka- tai toiminimike	Lukumäärä		Muutokset +/- kpl		2010
	TP 2006	TA 2007	2008	2009	
PERUSKOULUTUS					
Rehtori	1	1			
Koulusihteeri	1	1			
Luokanopettaja	19	20			
Erytisopettaja	2	2			
Erytislukanopettaja	2	1			
Lehtori	16	13			
Esiopettaja	2	2			
Päätoiminen tuntiopettaja	1	4			
Siivooja	7	7			
Keittäjä-siivooja	4	4			
Koulunkäyntiavustaja	9	14			
TOISEN ASTEEN KOULUTUS					
Lukio					
Rehtori	1	1			
Vanhempi lehtori	3	3			
Sivutoiminen tuntiopettaja	1	1			
Siivooja	1	1			
AIKUISKOULUTUS					
Musiikinopettaja	1	1			
Tekstiilityönopettaja	1	1			
Suunnittelijaopettaja	1	1			
KIRJASTO					
Kirjastotoimenjohtaja	1	1			
Kirjastovirkailija	2	2			
VAPAA-AJANLAUTAKUNTA					
LIIKUNTA					
Vapaa-aikasihteeri	1	1			
Liikuntapaikkojen hoitaja	1	1			
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA					
SOSIAALITOIMEN JOHTO					
Sosiaalijohtaja	1	1			
Toimistonhoitaja	1	1			
SOSIAALIPALVELUT					
Toimistos sihteeri	1	1			
Sosiaalityöntekijä	1	1			
Sosiaalityöntekijä-koulukuraattori	1	1			
Vanhustenhuollon johtaja	1	1			
Sairaanhoitaja	1	1			
Kodinhoitaja	11	14			
Kotiavustaja	6	3			
Päiväkodinjohtaja	1	1			
Lastentarhanopettaja	2	2			
Lastenhoitaja	4	4			
Päiväkotiapulainen	2	1			
Ruokapalvelutyöntekijä		1			
Perhepäivähoitaja	22	22			
Perushoitaja	6	8			
Hoitaja	2	2			

+1

TERVOLAN KUNTA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2008-2010

Virka- tai toiminimike	Lukumäärä		Muutokset +/- kpl		2010
	TP 2006	TA 2007	2008	2009	
Laitosapulainen	6	6			
Askarteluohjaaja	1	1			
Kuntohoitaja	1	1			
Kehitysvammahuollon esimies		1			
Ohjaaja	1	1			
Kehitysvammaohjaaja	1	1			
Hoitaja	3	3			
Höitoapulainen	2	2			
Vanhuspalveluiden ohjaaja			+1		
TERVEYDENHUOLTO					
Terveyskeskuslääkäri	3	3			
Terveyskeskushammaslääkäri	3	3			
Kunnaneläinlääkäri	1	1			
Avohuollon osastonhoitaja	1	1			
Terveysdenhoitaja	3,5	4		+1	
Fysioterapeutti	1	1			
Laboratoriohoitaja	1	1			
Röntgenhoitaja	1	1			
Osastonhoitaja	1	1			
Sairaanhoitaja	10	10			
Perushoitaja	9	* 13			-3
Hammashoitaja	4	4			
Terveyskeskusavustaja	1	1			
Osastonsihtööri	1	1			
Palvelusihtööri	1	1			
Laitosapulainen	4,3	4,3			
Välinehuoltaja	1	1			
Mielenterveyshoitaja	2	2			
RUOKAPALVELU					
Ravitsemispäällikkö	1	1			
Ravitsemistyöntekijä	7	7			
YHTEENSÄ	306,3	342,8	344,8	345,8	342,8

*) osa-aikaiset perushoitajat vuodeosastolla ns.siirtoviivepotilaiden hoitoon

**TALOUSARVIO VUODELLE 2008 JA
TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2009-2010**

TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT

Talousarvion käsittelyä, hyväksymistä, velvoittavuutta, sisältöä ja rakennetta sekä talousarvioperiaatteet sisältyvät kuntalain 65 pykälään. Kunnan talousarviovuosi on kalenterivuosi.

Kuntalain mukaan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Talousarvio sisältää seuraavat osat:

- yleisperustelut
- käyttötalousosa
- tuloslaskelmaosa
- investointiosa
- rahoitusosa
- liitteet

Tuloslaskelma- ja rahoitusosa edustavat kokonaistalouden näkökulmaa ja käyttötalous- ja investointiosa toiminnan ohjauksen näkökulmaa.

Käyttötalousosassa valtuusto asettaa toimielimittäin/tulosalueittain toiminnalliset tavoitteet sekä osoittaa asetettujen tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot tehtävien hoitamiseen valtuuston päättämänä kokonaisuuksina. Käyttötalousosa laaditaan laskelmana, josta ilmenee toiminnan kustannusrakenne kokonaisuudessaan, mukana myös mahdollisesti keskitetyt hoidettujen toimintojen kustannukset. Lisäksi kokonaiskustannuksissa esitetään pitkävaikutteisten tuotannon tekijöiden (käyttöomaisuuden) suunnitelman mukaiset poistot sekä sisäiset erät toiminnan ohjaamisen ja taloustilaston vuoksi. Perusteluissa määritellään valtuustoon nähden sitovat erät.

Tulosalueita, joille kunnanvaltuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot sekä seuraa talousarvion toteutumista, on yhteensä 29.

Tuloslaskelmaosassa osoitetaan kuinka kunnan tilikaudelle jaksotettu tulo- ja rahoitus riittää palvelutoiminnan jaksotettuihin menoihin, korkoihin ja omaisuuden kulumisen edellyttämiin suunnitelman mukaisiin poistoihin. Tuloslaskelma on siis kunnan kokonaistaloutta kuvaava laskelma, joka osoittaa, riittääkö tuottoina kertynyt tulo- ja rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Tilikauden tuloksen lisäksi tuloslaskelmaosa osoittaa tilikauden yli-/alijäämän.

Investointiosa sisältää investointisuunnitelmat talousarvio- sekä suunnitelmavuosille. Investointiosan määrära-

hat ja tuloarviot valtuusto hyväksyy investointi/hankeryhmittäin.

Kunnanvaltuuston päätöksen mukaisesti talousarviossa tulee hankekohtaisesti esittää:

- * irtaimessa omaisuudessa 8.409 euroa suuremmat hankinnat
- * aineettomassa omaisuudessa yli 67.275 euron suuruiset osake- ja osuushankinnat
- * talonrakennuksessa 117.731 euroa suuremmat rakennushankkeet
- * julkisessa omaisuudessa yli 117.731 euron suuruiset hankkeet.

Muut määrärahat esitetään hankeryhmittäin kokonaisuutena.

Rakentamishjelmassa on esitetty yksityiskohtaisesti taloussuunnittelukauden talonrakennus- ja julkisen omaisuuden hankkeet sekä laitosten investoinnit.

Rahoitusosassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa kunnan maksuvalmiuteen.

Käyttösuunnitelmat

Kunnanvaltuuston vahvistettua talousarvion, jossa se on osoittanut toimielimille tulosalueittain ja hankkeittain/hankeryhmittäin määrärahat, tuloarviot ja tavoitteet, toimielimet päättävät talousarvioehdotusten pohjaksi laatimiensa käyttösuunnitelmien tarkistamisesta vastaamaan valtuuston hyväksymää talousarviota.

Toimielimet vastaavat siitä, että tulot kertyvät kunnalle talousarvion mukaisesti.

Tilivelvolliset

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 6.4.2006 nimennyt tilivelvollisiksi seuraavat luottamushenkilöt ja viranhaltijat:

kaikkien toimielinten jäsenet (lukuun ottamatta valtuusto)
 kaikkien toimielinten esittelijät
 kunnanjohtaja
 osastopäälliköt
 hallintojohtaja
 maaseutupäällikkö
 elinkeinoasiamies
 edunvalvoja
 kunnaninsinööri
 rakennustarkastaja
 työpäällikkö
 sosiaalihoitaja
 johtava lääkäri
 kunnaneläinlääkäri
 kansalaisopiston rehtori
 vapaa-aikasihteeri

Kokonaismenot ja tulot

Kunnan talouden nykytilaa ja kehitystä taloussuunnittelukauden 2008 - 2010 aikana on kuvattu edellä.

Vuoden 2008 talousarvion kokonaistulot ovat 28.876.620 euroa ja kokonaismenot 29.126.328 euroa.

Toimintamenot ja -tulot

Toimintamenot vuonna 2008 ovat yhteensä 25.639.028 euroa. Toimintamenoista henkilöstökulut ovat 15,5 milj. euroa. Palvelujen ostoihin käytetään 7,3 milj. euroa, aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin 1,4 milj. euroa, avustuksiin 1,2 milj. euroa ja muihin kuluihin 0,2 milj. euroa.

Toimintatulot ovat yhteensä 7.675.000 euroa. Toimintatuloista myyntitulot ovat 5,2 milj. euroa, maksutulot 1,5 milj. euroa, tuet ja avustukset 0,5 milj. euroa sekä muut tulot 0,4 milj. euroa.

Toimintakate

Toimintakate ilmoittaa paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Vuoden 2008 talousarvioehdotuksessa toimintakate on -17.964.028 euroa. Toiminnan kuluista saadaan siis katetuksi myynti- ja maksutuloilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuloilla 29,9 %. Verotuloilla ja valtionosuuksilla jää katettavaksi 70,1 %.

Verotulot

Verotuloja on talousarviossa laskettu saatavan yhteensä 9.787.800 euroa. Tästä kunnallisveron tuotoksi on budjetoitu 7.294.000 euroa, yhteisöveron tuotoksi 668.000 euroa ja kiinteistöveroksi 1.825.100 euroa.

Kunnan tuloveroprosentti on 19,50 prosenttia. Kiinteistöveroprosentit ovat

- * yleinen kiinteistöveroprosentti 0,80 %
- * vakituisten asuntojen kiinteistöveroprosentti 0,30 %
- * muiden asuntojen kiinteistöveroprosentti 0,80 %
- * voimalaitosten ja -rakennelmien kiinteistöveroprosentti 2,50 %
- * yleishyödyllisten yhteisöjen veroprosentti 0,25 %

Käyttötalouden valtionosuudet

Käyttötalouden valtionosuuksia on talousarvioon budjetoitu 9.161.700 euroa. Valtionosuuksista on yksityiskohdainen laskelma sivulla 72.

Rahoitustulot ja -menot

Rahoitustulot ovat yhteensä 406.300 euroa. Korkotuloja arvioidaan kertyvän 11.300 euroa, josta Tenergia Oy:n maksamia 6.220 euroa. Muihin rahoitustuloihin sisältyy sairaanhoitopiirin vuotuisen korkoa 30.000 euroa ja mm. viivästyskorkotuloja 4.500 euroa. Rahoitustuloissa on mukana myös Lapin Sähkövoima Oy:n osakkeiden omistuksen perusteella Tervolan kunnalle tuleva tuotto.

Rahoitusmenoiksi on budjetoitu 338.200 euroa. Korkokulut talousarvioehdotuksessa ovat 246.200 euroa, josta Kemijoki Oy:n osakkeiden ostosta johtuvia Lapin Sähkövoima Oy:n lainan korkokuluja 30.000 euroa. Lapin Sähkövoima Oy:n osakkeiden omistuksesta kunnalle aiheutuva kulu 92.000 euroa on myös mukana rahoituskuluisa.

Vuosikate

Vuosikatteen eli kunnan rahoitustulokseksi muodostuu

1.053.572 euroa.

Suunnitelman mukaiset poistot

Talousarviossa poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista ovat 1.029.300 euroa. Tähän sisältyy liikelaitosten poistoja 222.000 euroa (lämpökeskus 102.000 euroa, vesi- ja viemärilaitos 120.000 euroa). Poistot on budjetoitu kunnanvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan varauksia tai vapaata omaa pääomaa. Talousarvioehdotuksen mukainen tilikauden tulos on poistojen jälkeen 24.272 euroa ylijäämäinen.

Investoinnit

Talousarviossa investointien bruttomenot ovat yhteensä 2.152.500 euroa. Investointeihin on budjetoitu valtionosuuksia 456.720 euroa. Maan myyntituottoja on arvioitu kertyvän 20.000 euroa.

Investointiohjelmassa on esitetty määrärahavaraukset maan hankintaa, osakepääomia, irtaimen omaisuuden hankintaa, rakentamista, julkista käyttöomaisuutta sekä liikelaitosten investointeja varten.

Vuodelle 2008 maan hankintaan on budjetoitu 40.000 euroa, maan myyntituloja on arvioitu kertyvän 20.000 euroa.

Lapin Sähkövoima Oy:n lainan lyhennyksiin on varattu 87.500 euroa.

Irtaimen omaisuuden hankintaan on esitetty yhteensä 156.400 euroa. Kunnanhallituksen alaisen toiminnan irtaimen omaisuuden hankintoihin on varattu 18.400 euroa, teknisen lautakunnan hankintoihin 17.000 euroa, koulutuslautakunnan hankintoihin 24.000 euroa, vapaa-aikatoimen hankintoihin 17.000 euroa sekä sosiaali- ja terveystoimen hankintoihin 80.000 euroa.

Talousarviossa talonrakennukseen on varattu 1.428.600 euroa ja julkiseen käyttöomaisuuteen 340.000 euroa.

Laitosinvestointeihin on vesihuoltolaitokselle osoitettu 80.000 euroa ja energiahuoltoon 20.000 euroa.

Vuoden 2008 hankekohtaiset investoinnit ilmenevät tarkemmin rakentamishjelmasta ja talousarvion investointiosasta.

Lainat

Lainojen lyhennyksiin on vuodelle 2008 varattu 996.600 euroa.

Kunnan lainat olivat vuoden 2006 lopussa 5,4 milj. euroa. Kuluvana vuonna lainamäärä hieman vähenee, vuoden lopussa lainamäärä on 5,3 milj. euroa. Talousarvioehdotuksen mukaan velan määrä nousee ensi vuonna 303.400 euroa, talousarviovuoden 2008 päättyessä velkaa on siten 5,6 milj. euroa.

Toimivalta ja sitovuus

Taloudellisesta toimivallasta ja sitovuudesta on määräykset kunnan hallintosäännössä.

Käyttötalousosan määrärahat ja tuloarviot ovat valtuustoon nähden sitovia bruttomääräisinä.

Valtuustoon nähden määrärahat ja tuloarviot ovat sitovia tulosalueittain ja hankeryhmittäin.

Tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan määrärahojen ja tuloarvioiden osalta sitoviksi valtuustoon nähden määritellään vuosikate.

TERVOLAN KUNTA

VUODEN 2008 TALOUSARVIO/vertailu ta 2007

KÄYTTÖTALOUSOSAN YHDISTELMÄ TULOSALUEITTAIN

	TOIMINTA- TULOT TA 2007	TOIMINTA- TULOT TA 2008	Muut. %	TOIMINTA- MENOT TA 2007	TOIMINTA- MENOT TA 2008	Muut. %	TOIMINTA- KATE TA 2007	TOIMINTA- KATE TA 2008	Muut. %
Strateginen johto				18000	18500	2,8	-18000	-18500	2,8
Yleisjohto	315900	275800	-12,7	1539900	1532700	-0,5	-1224000	-1256900	2,7
Henkilöstö	17500	17500		124800	128000	2,6	-107300	-110500	3,0
Elinkeinojen kehittäminen	284500	197000	-30,8	564500	489200	-13,3	-280000	-292200	4,4
Julkinen liikenne	3500	3500		45000	46800	4,0	-41500	-43300	4,3
Tarkastustoimi				18000	18500	2,8	-18000	-18500	2,8
Vaalit	4800		-100,0	11200	11400	1,8		-11400	
Maaseutuelinkeinot	250000	235200	-5,9	281100	294602	4,8	-31100	-59402	91,0
Lomatoiminta	4590000	4850000	5,7	4603500	4863500	5,6	-13500	-13500	
Tekninen johto	400	400		116100	118500	2,1	-115700	-118100	2,1
Yleiset alueet	300	300		144800	148800	2,8	-144500	-148500	
Kiinteistöt	450000	450000		824500	891200	8,1	-374500	-441200	17,8
Lämpökeskus	125000	135000	8,0	188000	199500	6,1	-63000	-64500	2,4
Vesihuolto	325000	340000	4,6	214000	231000	7,9	111000	109000	-1,8
Ympäristövalvonta	22200	25000	12,6	137300	142000	3,4	-115100	-117000	1,7
Sivistystoimen johto				114200	119546	4,7	-114200	-119546	4,7
Peruskoulutus	12000	12000		3183600	3344800	5,1	-3171600	-3332800	5,1
Toisen asteen koulutus	15000	15000		499200	525600	5,3	-484200	-510600	5,5
Aikuiskoulutus	18500	12500	-32,4	254700	260340	2,2	-236200	-247840	4,9
Kirjasto	2900	2900		155600	162240	4,3	-152700	-159340	4,3
Kulttuuri	500	500		48900	50200	2,7	-48400	-49700	2,7
Liikunta	200	200		150100	157000	4,6	-149900	-156800	4,6
Nuoriso	2000	2000		28400	29800	4,9	-26400	-27800	5,3
Sos.t.-ja terv.h.johto				127400	129400	1,6	-127400	-129400	1,6
Sosiaalipalvelut	415000	478200	15,2	3807300	3985500	4,7	-3392300	-3507300	3,4
Perusturva	99000	99000		668800	669600	0,1	-569800	-570600	0,1
Ruokapalvelu	17000	17000		489200	509000	4,0	-472200	-492000	4,2
Perusterveydenhuolto	468100	506000	8,1	2929300	3161800	7,9	-2461200	-2655800	7,9
Erikoissairaanhoito				3000000	3400000	13,3	-3000000	-3400000	13,3
Tulosalueet yhteensä	7439300	7675000	3,2	24287400	25639028	5,6	-16841700	-17964028	6,7

TERVOLAN KUNTA

EHDOTUS VUOSIEN 2008 - 2010 TALOUSSUNNITELMAKSI

KÄYTTÖTALOUSOSAN YHDISTELMÄ TULOSALUEITTAIN

	TOIMINTA- TULOT TA 2008	TOIMINTA- MENOT TA 2008	TOIMINTA- KATE TA 2008	TOIMINTA- TULOT TS 2009	Muu- tos%	TOIMINTA- MENOT TS 2009	Muu- tos%	TOIMINTA- KATE TS 2009	Muu- tos%	TOIMINTA- TULOT TS 2010	Muu- tos%	TOIMINTA- MENOT TS 2010	Muu- tos%	TOIMINTA- KATE TS 2010	Muu- tos%
Strateginen johto		18500	-18500			18600	0,5	-18600	-0,5			18600		-18600	
Yleisjohto	275800	1532700	-1256900	275800		1550800	1,2	-1275000	-1,4	275800		1569500	1,2	-1293700	-1,5
Henkilöstö	17500	128000	-110500	17500		132700	3,7	-115200	-4,3	17500		136600	2,9	-119100	-3,4
Elinkeinojen kehittäminen	197000	489200	-292200	197000		498200	1,8	-301200	-3,1	197000		506100	1,6	-309100	-2,6
Julkinen liikenne	3500	46800	-43300	3500		48200	3,0	-44700	-3,2	3500		49600	2,9	-46100	-3,1
Tarkastustoimi		18500	-18500			18500		-18500				18500		-18500	
Vaalit		11400	-11400	6500		9500	-16,7	-3000	73,7						
Maaseutuelinkeinot	235200	294602	-59402	250000	6,3	301050	2,2	-51050	14,1	250000		301050		-51050	
Lomatoiminta	4850000	4863500	-13500	4850000		4863500		-13500		4850000		4863500		-13500	
Tekninen johto	400	118500	-118100	400		119500	0,8	-119100	-0,8	400		120500	0,8	-120100	-0,8
Yleiset alueet	300	148800	-148500	300		148800		-148500		300		148800		-148500	
Kiinteistöt	450000	891200	-441200	450000		891200		-441200		450000		891200		-441200	
Lämpökeskus	135000	199500	-64500	135000		199500		-64500		135000		199500		-64500	
Vesihuolto	340000	231000	109000	330000	-2,9	224000	-3,0	106000	2,8	330000		224000		106000	
Ympäristövalvonta	25000	142000	-117000	25000		142000		-117000		25000		142000		-117000	
Sivistystoimen johto		119546	-119546			119946	0,3	-119946	-0,3			119946		-119946	
Peruskoulutus	12000	3344800	-3332800	12000		3359800	0,4	-3347800	-0,5	12000		3359800		-3347800	
Toisen asteen koulutus	15000	525600	-510600	15000		526200	0,1	-511200	-0,1	15000		526200		-511200	
Aikuiskoulutus	12500	260340	-247840	12500		262640	0,9	-250140	-0,9	12500		262640		-250140	
Kirjasto	2900	162240	-159340	2900		162240		-159340		2900		162240		-159340	
Kulttuuri	500	50200	-49700	500		52700	5,0	-52200	-5,0	500		52700		-52200	
Liikunta	200	157000	-156800	200		157100	0,1	-156900	-0,1	200		157100		-156900	
Nuoriso	2000	29800	-27800	2000		30200	1,3	-28200	-1,4	2000		30200		-28200	
Sos.t.-ja terv.h.johto		129400	-129400			129400		-129400				129400		-129400	
Sosiaalipalvelut	478200	3985500	-3507300	478200		3985500		-3507300		478200		3985500		-3507300	
Perusturva	99000	669600	-570600	99000		669600		-570600		99000		669600		-570600	
Ruokapalvelu	17000	509000	-492000	17000		509000		-492000		17000		509000		-492000	
Perusterveydenhuolto	506000	3161800	-2655800	506000		3161800		-2655800		506000		3161800		-2655800	
Erikoissairaanhoido		3400000	-3400000			3536000	4,0	-3536000	-4,0			3677000	4,0	-3677000	-4,0
Tulosalueet yhteensä	7675000	25639028	-17964028	7686300	0,1	25828176	0,7	-18141876	-1,0	7679800	-0,1	25992576	0,6	-18312776	-0,9

KÄYTTÖTALOUSOSA

STRATEGINEN JOHTO Sisältää kunnanvaltuuston kokoustoiminnan ja seminaarit

TOIMINTA-AJATUS Hyvinvoinnin lisääminen tervolalaisen kulttuuriperinteen pohjalta maaseutuelämän myönteisiä mahdollisuuksia vahvistamalla. Hyvätasoiset kunnalliset palvelut turvataan ylläpitämällä vakaata talouspohjaa

NÄKÖKULMA	STRATEGISET TAVOITTEET	AVAINTEKIJÄT	MITTARIT	TAVOITETASO 2011	TAVOITETASO 2008
VAIKUTTAVUUS	Myönteinen Tervola-kuva ja vahva identiteetti Positiivinen väestökehitys Toimiva ja monipuolinen elinkeinorakenne	Julkisuuskuva Määritellyt vetovoimatekijät Mahdollistava ja elinkeinoelämä-lähtöinen päätöksenteko	Myönteinen uutisointi Tervolasta Väestötilastot Elinkeino rakenne Työpaikkojen määrä	Myönteisten uutisten osuus 75 % Väkiluku 3700 Yritysten ja työpaikkojen määrä kasvaa verrattuna edelliseen vuoteen	Myönteisten uutisten osuus 60 % Väkiluku 3600 Yritysten määrä kasvaa Työpaikkojen määrä kasvaa kymmenellä
PROSESSIT JA RAKENTEET	Toimiva palvelurakenne Kuntalaisten osallisuutta edistävä päätöksenteko	Tarkoituksen mukainen organisaatio Monipuolinen yhteistyö Tiedottaminen Avoin päätöksentekokulttuuri	Nettokustannukset/asukas Äänestysprosentti	Nettokustannusten muutos/asukas alle Lapin keskiarvon Äänestysprosentti kasvaa	Nettokustannusten muutos/asukas alle Lapin keskiarvon Äänestysprosentti kasvaa
TALOUS JA VOIMAVARAT	Tasapainonen talous talous Verotulojen kasvu	Menojen kasvu alle tulojen kasvun Laitosinvestointien taloudellisuus Positiivinen väestökehitys Positiivinen yrityskehitys	Menojen kasvu alle Lapin keskiarvon Investointien takaisinmaksuaika Veroprosentti Verotulojen kasvu/asukas	Toimintatuotot/toimintamenot vähint. 32 % 18 v Veroprosentti alle Lapin keskiarvon Verotulojen kasvu yli 2 %	Toimintatuotot/toimintamenot vähint. 29 % 20 v. Veroprosentti alle Lapin keskiarvon Verotulojen kasvu 2 %
UUDISTUMINEN JA TYÖKYKY	Ammattitaitoisen työvoiman saata- vuus Hyvä strateginen johtaminen	Hyvä työnantaja-toiminta Kantavat strategiset linjaukset	Hakijat avoimiin työpaikkoihin Henkilöstön vaihtuvuus	Avoimiin työpaikkoihin kelpoisuusehdot täyttäviä hakijoita Henkilöstö vaihtuu eläköitymisen kautta	Avoimiin työpaikkoihin kelpoisuusehdot täyttäviä hakijoita Henkilöstö vaihtuu eläköitymisen kautta

STRATEGINEN JOHTO	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut tuotot					
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	11 600	11 700	11 750	11 800	11 800
Palvelujen ostot	3 700	5 400	5 850	5 900	5 900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	300	800	800	800	800
Avustukset	100	100	100	100	100
Muut kulut					
	15 700	18 000	18 500	18 600	18 600
Toimintakate	-15 700	-18 000	-18 500	-18 600	-18 600
Suunnitelmapoistot	10 000	3 300			
Sisäiset menot					
Sisäiset tulot					
Tilikauden tulos	-25 700	-21 300	-18 500	-18 600	-18 600
Laskennalliset menot					
Laskennalliset tulot					

YLEISJOHTO

Sisältää kunnanhallituksen toiminnan, hallintopalvelut, huomionosoitukset ja edustamisen, tietojärjestelmien kustannukset, kylätoiminnan ja edunvalvonnan, edunvalvonnan sekä työllistämisen, elinkeinojen kehittämisen ja joukkoliikenteen tuen.

TOIMINTA-AJATUS

Kunnan väestöpohjan kasvattaminen toimeentulomahdollisuuksia luomalla aktiivisen elinkeino-, työllisyys- ja maapolitiikan avulla sekä hyvälaatuisten kunnallisten palvelujen edelleen kehittäminen ammattitaitoisen ja hyvinvoivan henkilöstön avulla tasapainoinen talouskehitys turvaten

NÄKÖKULMA	STRATEGISET TAVOITTEET	KRIITTISET MENESTYSTEKIJÄT	MITTARIT	TAVOITETASO 2011	TAVOITETASO 2008
VAIKUTTAVUUS	Riittävät palvelut kuntalaisten saavutettavissa Toimiva ja monipuolinen elinkeinorakenne Monipuolinen ja laajasti käytetty elinkeinopalvelu Haja-asutusalueilla asumisen mahdollistaminen	Resurssien oikea kohdentaminen Mahdollistava ja elinkeinoelämälähtöinen päätöksenteko Yritysosaaminen Palveluiden joustava saatavuus	Vertailutiedot Lapin muihin kuntiin Työttömyysaste Asiakaspalaute Yritysten ja työpaikkojen määrän muutos Asiakasmäärät	Kustannukset alle Lapin keskiarvon Työttömyysaste 10 %, kunnan työllistämät 18 hlöä Toiminnan muutos saadun palautteen pohjalta Yritysten ja työpaikkojen määrä Asiointikuljetus kattaa koko kunnan	Kustannukset alle Lapin keskiarvon Työttömyysaste 12 %, kunnan työllistämät 21 hlöä, yritysten määrä kasvaa Yritysten määrä kasvaa, työpaikkojen määrä kasvaa kymmenellä Asiointikuljetusta laajennetaan kysynnän mukaan
PROSESSIT JA RAKENTEET	Toimiva palvelurakenne Kuntalaisten osallisuutta edistävä avoin päätöksenteko- kulttuuri Selkeä johtamisjärjestelmä Kattava runkoliikenneverkko ja asiointiliikenteen tarjonta Yrittäjyyden yleisten edellytysten kehittäminen	Monipuolinen yhteistyö Oikea-aikainen ja ajatasainen tiedottaminen Hyvä perehdyttäminen Organisaatiotuntemus Aikataulujen yhteen sovittaminen Yrityskäyttöön sopivat toimitilat Vapaat teollisuus- ja liiketontit	Yhteistyöhankkeet Kuntalaispalautteet Perehdytystoimet Esimieskoulutus Odotusajat Vuokrausaste Vapaat tontit Yhteistyö yrittäjien kanssa	Yhteistyö naapurikuntien kanssa lisääntyy Tehokas palautejärjestelmä Viestintäohje käytössä Perehdyttäminen perehdytysohjeen mukaan 100 % Liikennehyteyksien parantaminen Vuokra-aste 90% Kaavoitettuja, vapaita houkuttelevia tontteja tarjolla Yrittäjätapaamiset 2 krt/ vuosi	Yhteistoimintamahdollisuuksien selvittäminen naapurikuntien kanssa Palautejärjestelmän kehittäminen Viestintäohje käyttöön Esimieskoulutukseen osallistuminen 90 % Eri palvelumuotojen yhteistoiminnan kehittäminen Vuokra-aste 85% Kaavoitettuja, vapaita houkuttelevia tontteja tarjolla Yrittäjätapaamiset 1 krt/ vuosi
TALOUS JA VOIMAVARAT	Tasapainoinen talous Verotulojen kasvu Oikeudenmukainen palkkajärjestelmä	Palveluiden järkevä hinnoittelu Palvelujen järjestäminen tehokkaasti ja taloudellisesti Positiivinen väestökehitys Palkkojen oikea suhde toisiinsa sopimusaloittain	Palvelun hinta/todellinen kustannus Tilinpäätös Verotulot Väestökehitys Palkkakartoitus	Yhteistyö naapurikuntien kanssa lisääntyy Talousarvion toteutuma Kasvavat yli 3 % Väkiluku 3700 Palkat oikeassa suhteessa kunnallisesti, seutukunnallisesti ja valtakunnallisesti	Yhteistyömahdollisuuksien selvittäminen naapurikuntien kanssa Talousarvion toteutuma Kasvavat 3 % Väkiluku 3600 Palkkajärjestelmän arviointi ja kehittäminen
UUDISTUMINEN JA TYÖKYKY	Osaava ja ammattitaitoinen oppiva henkilöstö Hyvinvoiva, työkykyinen henkilöstö	Hyvä työnantajatoiminta Kannustava työilmapiiri Työmotivaatio	Ajanmukainen koulutus ja riittävä täydennyskoulutus Työilmapiirikysely Kehityskeskustelut	Koulutussuunnitelmat kaikissa yksiköissä Oppimismatriisit Uusi työilmapiirikysely Kehityskeskustelut 100 %	Koulutussuunnitelmien laadinnan aloittaminen Työilmapiiriä kehittävät toimet aloitettu Kehityskeskustelut 100 %

YLEISJOHTO	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot	61 873	57 500	57 800	57 800	57 800
Maksutuotot	15 631	18 300	20 000	20 000	20 000
Tuet ja avustukset	260 686	240 100	198 000	198 000	198 000
Muut tuotot	1 072				
	339 262	315 900	275 800	275 800	275 800
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	857 486	904 260	858 800	858 800	858 800
Palvelujen ostot	297 466	566 010	605 300	623 400	642 100
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	31 123	30 740	30 500	30 500	30 500
Avustukset	26 717	26 890	26 100	26 100	26 100
Muut kulut	16 150	12 000	12 000	12 000	12 000
	1 228 942	1 539 900	1 532 700	1 550 800	1 569 500
Toimintakate	-889 680	-1 224 000	-1 256 900	-1 275 000	-1 293 700
Suunnitelmapoistot	32 071	39 500	17 000	11000	5000
Sisäiset menot	6 644	3 000	5 000	5000	5000
Sisäiset tulot	45 532	37 000	40 000	40000	40000
Tilikauden tulos	-882 863	-1 229 500	-1 238 900	-1 251 000	-1 263 700
Laskennalliset menot	60 167				
Laskennalliset tulot	134 685				

HENKILÖSTÖ	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot	1 698				
Tuet ja avustukset	22 204	17 500	17 500	17500	17500
Muut tuotot					
	23 902	17 500	17 500	17 500	17 500
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	117 984	96 850	99 700	103 600	106 700
Palvelujen ostot	10 878	25 470	25 900	26 700	27 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	3 105	2 480	2 400	2 400	2 400
Avustukset					
Muut kulut	298				
	132 265	124 800	128 000	132 700	136 600
Toimintakate	-108 363	-107 300	-110 500	-115 200	-119 100
Suunnitelmapoistot	959	1 000	500		
Sisäiset menot	55 698	45 000	50 000	50 000	50 000
Sisäiset tulot	900	1 000	1 000	1 000	1 000
Tilikauden tulos	-164 120	-152 300	-160 000	-164 200	-168 100
Laskennalliset menot	1 551				
Laskennalliset tulot					

ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot	8 845	8 000	8 000	8 000	8 000
Maksutuotot	18 777	13 500	13 500	13 500	13 500
Tuet ja avustukset	140 558	263 000	175 500	175 500	175 500
Muut tuotot					
	168 180	284 500	197 000	197 000	197 000
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	174 530	244 410	183 100	188 500	192 100
Palvelujen ostot	156 889	270 390	265 600	269 200	273 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	8 426	18 000	8 000	8 000	8 000
Avustukset	15 483	18 000	26 000	26 000	26 000
Muut kulut	1 880	13 700	6 500	6 500	6 500
	357 208	564 500	489 200	498 200	506 100
Toimintakate	-189 028	-280 000	-292 200	-301 200	-309 100
Suunnitelmapoistot	2 843	11 500	5 000	3000	2000
Sisäiset menot	5 099	4 400	4 400	4400	4400
Sisäiset tulot	419	500	500	500	500
Tilikauden tulos	-196 551	-295 400	-301 100	-308 100	-315 000
Laskennalliset menot	12 500				
Laskennalliset tulot					

JULKINEN LIIKENNE	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	1 800	3 500	3 500	3 500	3 500
Muut tuotot					
	1 800	3 500	3 500	3 500	3 500
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palvelujen ostot	33 421	44 150	45 700	47 100	48 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	458	850	1 100	1 100	1 100
Avustukset					
Muut kulut					
	33 879	45 000	46 800	48 200	49 600
Toimintakate	-32 079	-41 500	-43 300	-44 700	-46 100
Suunnitelmapoistot					
Sisäiset menot					
Sisäiset tulot					
Tilikauden tulos	-32 079	-41 500	-43 300	-44 700	-46 100
Laskennalliset menot	2 937				
Laskennalliset tulot					

TARKASTUSTOIMI

Tarkastustoimi sisältää kunnan ja kuntakonserniin kuuluvien tytäryhtiöiden tilien ja hallinnon tarkastuksen. Tulosalueen toimintamenot syntyvät tarkastuslautakunnan kokoustoiminnasta ja JHTT-tilintarkastajan tekemästä varsinaisesta tarkastustyöstä.

Taloussuunnitelma 2008 - 2010

Hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat valtuuston päätettävät asiat valmistelee kunnanhallituksen sijasta tarkastuslautakunta, jonka jäsenet valtuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Samoin valtuusto valitsee tilintarkastajan, jonka valinnan valmistelee valtuustolle tarkastuslautakunta. Vuosien 2005 - 2008 tilien ja hallinnon tarkastusyhteisönä toimii Oy Auditor Ab ja vastuunalaisena tilintarkastajana JHTT -tilintarkastaja Rauno Lohi. Kunnanvaltuusto valitsi tammikuussa 2005 tarkastuslautakunnan ja tarkastusyhteisön toimikauttaan vastaavaksi ajaksi.

Toiminnan painopistealueet

Tarkastuslautakunnan toiminta painottuu tarkastustoiminnan suunnitteluun, käytännön työn järjestämiseen ja valvontaan sekä erityisohjeiden antamiseen tilintarkastajalle. Tarkastustoimi on jonkin verran ohjannut ja neuvonut toimialoja taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden määrittelyssä. Painopiste tarkastustyössä on kuitenkin asetettujen tavoitteiden seurannassa.

Talousarvio 2008

Toiminnalliset tavoitteet ja sitovuus

Tarkastuslautakunta valmistelee kunnanvaltuuston käsiteltäväksi tarkastusta koskevat asiat sekä hankkii tarvittaessa selvitykset ja lausunnot tilivelvollisilta ja kunnanhallitukselta. Lautakunta esittää myös arvion, miten kunnanvaltuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet hallinnon ja talouden kannalta ovat toteutuneet.

Tarkastustoiminnalla varmistetaan kunnan hallinnon ja taloudenhoidon laillisuus ja tuloksellisuus, sisäisen valvonnan toimivuus, kirjanpidon ja muun laskentatoimen sekä tilinpäätöksen ja sen keskeisen talous- ja tulostiedon oikeellisuus ja riittävyys sekä varat ja velat.

Taloudelliset tavoitteet ja sitovuus

Tavoitteeksi asetetaan, että tilintarkastuksen kustannukset eivät ylitä vastaavankokoisen kunnan kustannuksia euroa/asukas.

Tarkastuskustannukset 5,10 euroa/asukas asetetaan tavoitteeksi.

Investointihankkeet ja henkilöstösuunnitelma

Tulosalue ei sisällä investointihankkeita eikä palkattua henkilöstöä.

TARKASTUSTOIMI	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut tuotot					
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	2 842	2 500	4 300	4 300	4 300
Palvelujen ostot	13 255	15 500	14 200	14 200	14 200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	138				
Avustukset					
Muut kulut					
	16 235	18 000	18 500	18 500	18 500
Toimintakate	-16 235	-18 000	-18 500	-18 500	-18 500
Suunnitelmapoistot					
Sisäiset menot					
Sisäiset tulot					
Tilikauden tulos	-16 235	-18 000	-18 500	-18 500	-18 500
Laskennalliset menot	2 722				
Laskennalliset tulot					

VAALIT

Sisältää valtiollisten, EU- ja kunnallisvaalien järjestämisen.

TOIMINTA-AJATUS

Vaalien järjestäminen keskusvaalilautakunnan, yhden vaalilautakunnan ja yhden vaalitoimikunnan avulla. Kunta muodostaa yhden äänestysalueen.

NÄKÖKULMA	STRATEGISET TAVOITTEET	AVAINTEKIJÄT	MITTARIT	TAVOITETASO 2011	TAVOITETASO 2008
VAIKUTTAVUUS	Demokratian toteutuminen poliittisen järjestelmän kautta Ennakoäänestykseen aktivointi	Äänestysaktiivisuus Tiedotus Vaalikuljetus	Äänestysprosentti	Mahdollisimman korkea äänestysprosentti	Mahdollisimman korkea äänestysprosentti
PROSESSIT JA RAKENTEET	Ennakoäänestyksen järjestäminen Laitos- ja kotiäänestyksen järjestäminen Vaalipäivän äänestyksen järjestäminen	Tiedottaminen äänestysmahdollisuuksista	Ennakoäänestys-% Äänestäjien lukumäärä Äänestysprosentti	Mahdollisimman korkea ennakoäänestys %, runsas koti- ja laitosäänestys ja vilkas vaalipäivän äänestys	Mahdollisimman korkea ennakoäänestys %, runsas koti- ja laitosäänestys ja vilkas vaalipäivän äänestys
TALOUS JA VOIMAVARAT	Ennakoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen järjestäminen annetuilla talousresursseilla	Vaalien järjestäminen taloudellisesti ja kattavasti	Kokonaiskustannukset vaalien toimittamisesta	Valtion korvaus kattaa 50 % äänestyskuluista	
UUDISTUMINEN JA TYÖKYKY	Motivoituneet ja ammattitaitoiset vaalitoimitsijat ja aktiiviset luottamushenkilöt	Koulutus	Koulutukseen osallistujat	Koulutukseen osallistuminen	Koulutukseen osallistuminen

VAALIT	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	9 663	4 800		6 500	
Muut tuotot					
	9 663	4 800		6 500	
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	11 698	6 870	6 000	6 000	
Palvelujen ostot	2 228	1 830	3 000	2 000	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 050	2 500	2 400	1 500	
Avustukset					
Muut kulut					
	15 976	11 200	11 400	9 500	
Toimintakate	-6 313	-6 400	-11 400	-3 000	
Suunnitelmapoistot					
Sisäiset menot	24				
Sisäiset tulot					
Tilikauden tulos	-6 337	-6 400	-11 400	-3 000	
Laskennalliset menot	495				
Laskennalliset tulot					

**MAASEUTU-
ELINKEINOT**

Sisältää maaseutulautakunnan ja lomatoiminnan hallinnon paikallisyksikön alueella sekä maatalouteen ja pienyritystoimintaan liittyvän neuvonnan samoin kuin maatalousyrittäjien lomituspalvelut paikallisyksikön alueella. Paikallisyksikön alue käsittää Keminmaan, Ranuan, Simon ja Tervolan kunnat sekä Kemin ja Rovaniemen kaupungit.

TOIMINTA-AJATUS Maaseutuelinkeinot antaa maaseutu yrityksille monipuolisia ja laadukkaita palveluja. Lomatoimi hoitaa tehokkaasti ja laadukkaasti valtion rahoituksen turvin maatalousyrittäjien lomituspalvelut ja näin luo toimintaa ja palveluja maaseudulle.

NÄKÖKULMA	STRATEGISET TAVOITTEET	AVAINTEKIJÄT	MITTARIT	TAVOITETASO 2011	TAVOITETASO 2008
VAIKUTTAVUUS	<p>Palveluiden riittävyys</p> <p>Myönteinen kuva lomituspalveluista</p> <p>Vahvan perusmaatalouden edellytysten turvaaminen</p>	<p>Riittävä ja ammattitaitoinen henkilöstö</p> <p>Resurssit oikein suunnattuja</p> <p>Investointeja tukevien avustusten kohdentaminen</p> <p>Toimivat sidosryhmäsuhteet</p>	<p>Lomituspyynnöt/ toteutunut</p> <p>Laatukansion toimintatoteutuma</p> <p>Uusien tuotantorakennuksien määrä</p> <p>Uusien maaseutuelinkeinosten ja niitä tukevien avustuskohdeiden määrä/vuosi</p>	Päivitys jatkuvaa	<p>Kaikkiin lomituspyyntöihin pystytään osoittamaan lomittaja</p> <p>Laatukansion päivitys</p>
PROSESSIT JA RAKENTEET	<p>Toimiva organisaatiorakenne</p> <p>Tehokkaat prosessit</p> <p>Palvelujen tehokkuus ja saatavuus</p>	<p>Toimiva, tarkoituksenmukainen tehtävien jako</p> <p>Yhteistyö sidosryhmien kanssa</p> <p>Hyvät työvälineet</p>	<p>Asiakaspalaute</p> <p>Lomitustoimen yhteistoimintaryhmän kokoukset</p> <p>Hallinnon aiheuttamien takaisinperintöjen määrä</p>	<p>Kokoukset pidetään säännöllisesti</p> <p>0</p>	<p>Ylläpidetään riittävä saavutettavuus</p> <p>Pidetään 2 kokousta</p> <p>0</p>
TALOUS JA VOIMAVARAT	<p>Tasapainoinen talous</p> <p>Avustusmäärärahojen kohdentuminen tämän päivän maaseutuelinkeinosten tarpeisiin</p>	<p>Hallintorahan riittävyys</p> <p>Lomituskustannuskorvauksen tarkoituksen mukainen käyttö</p> <p>Riittävät taloudelliset resurssit</p>	<p>Talousarvion toteutuma</p> <p>Lomituspäivän hinta /valtakunnan taso</p> <p>Avustusmäärärahojen käyttö</p>	<p>Pysyy valtakunnan tasolla</p> <p>100 %</p>	<p>Summa ei ylitä, toiminta kehittyi</p> <p>Pysyy valtakunnan tasolla</p> <p>100 %</p>
UUDISTUMINEN JA TYÖKYKY	<p>Osaava henkilöstö</p> <p>Työssä jaksaminen</p>	<p>Ammattitaito</p> <p>Kehittämiskeskustelut</p>	<p>Suunnitelman toteutuminen</p> <p>Toteutuneet kehittämiskeskustelut</p>	<p>100 %</p>	<p>Henkilökohtainen kehittämis- ja koulutussuunnitelma</p> <p>100 %</p>

MAASEUTUELINKEINOT	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot	227 017	250 000	235 200	250 000	250 000
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut tuotot					
	227 017	250 000	235 200	250 000	250 000
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	201 802	238 770	260 222	256 000	256 000
Palvelujen ostot	19 441	27 230	14 949	29 950	29 950
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 784	5 100	6 913	5 100	5 100
Avustukset	10 375	8 500	8 500	8 500	8 500
Muut kulut	1 598	1 500	4 018	1 500	1 500
	239 000	281 100	294 602	301 050	301 050
Toimintakate					
	-11 983	-31 100	-59 402	-51 050	-51 050
Suunnitelmapoistot	137	700	2 000	2 700	2 000
Sisäiset menot	4 094	2 200	4 000	4 000	4 000
Sisäiset tulot					
Tilikauden tulos	-16 214	-34 000	-65 402	-57 750	-57 050
Laskennalliset menot	51 025				
Laskennalliset tulot					

LOMATOIMINTA	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot	3 351 190	4 040 000	4 300 000	4 300 000	4 300 000
Maksutuotot	429 335	550 000	550 000	550 000	550 000
Tuet ja avustukset	6 741				
Muut tuotot					
	3 787 266	4 590 000	4 850 000	4 850 000	4 850 000
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	2 993 215	3 741 600	4 015 000	4 015 000	4 015 000
Palvelujen ostot	558 983	706 000	678 000	678 000	678 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	20 193	24 000	22 000	22 000	22 000
Avustukset	197 935	131 900	148 500	148 500	148 500
Muut kulut	15 701				
	3 786 027	4 603 500	4 863 500	4 863 500	4 863 500
Toimintakate	1 239	-13 500	-13 500	-13 500	-13 500
Suunnitelmapoistot					
Sisäiset menot	1 401				
Sisäiset tulot					
Tilikauden tulos	-162	-13 500	-13 500	-13 500	-13 500
Laskennalliset menot					
Laskennalliset tulot					

TEKNINEN TOIMI Sisältää teknisen johdon, yleisten alueiden, kiinteistöjen, asumisen, lämpökeskuksen, vesihuollon ja ympäristövalvonnan tulosalueet.

TOIMINTA-AJATUS Tekninen toimi huolehtii kunnan rakennetun ympäristön toimivuudesta, ympäristön tarkoituksenmukaisesta käytöstä, edistää rakentamista, toimivan yhdyskuntarakenteen kehittymistä, terveellisen ja turvallisen asuin- ja elinympäristön muodostumista

NÄKÖKULMA	STRATEGISET TAVOITTEET	AVAINTEKIJÄT	MITTARIT	TAVOITETASO 2011	TAVOITETASO 2008
VAIKUTTAVUUS	<p>1. Laadukkaat ja laaja-alaiset ja kustannustehokkaat kunnallispalvelut</p> <p>2. Laadukkaat ja riittävät rakentamismahdollisuudet asunto- ja teollisuustuotannolle</p> <p>3. Hyvä rakennetun ympäristön tila</p>	<p>Palvelujen taso</p> <p>Suunnittelun- ja rakentamisen laatu</p> <p>Valvonnan ja ohjauksen laatu</p> <p>Tonttitarjonta</p>	<p>Palvelujen laatutaso</p> <p>Kustannustehokkuus</p> <p>Maanhankinta ja kaavoitus</p>	<p>Kaikille tulosyksiköille laadittu laatujärjestelmä</p> <p>Vapaita teollisuustontteja 30 ha</p> <p>Vapaita asuntontteja 50 kpl</p>	<p>Aloitetaan laatutasomääritykset tulosyksiköille ja investointikohteille. Kustannustehokkuusluvut koko päävastuualueelle.</p> <p>Vapaita teollisuustontteja 10 ha</p> <p>Vapaita asuntontteja 30 kpl</p>
PROSESSIT JA RAKENTEET	<p>Oikein mitoitettut ja kohdennetut resurssit</p> <p>Kustannusvastavuus</p>	<p>Selkeä ja tehokas hallintojärjestelmä ja toimintojen johtaminen</p> <p>Kustannusten kohdistuvuus</p>	<p>Palvelutarjonnan muutokset</p>	<p>Kunnan omaa palvelutarjontaa täydentävät liiketoimintayksiköt ja ostopalveluina hankittava palvelutarjonta</p>	<p>Alustavat selvitykset liiketoimintayksiköistä ja ostopalveluina hoidettavat palvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> - vesilaitos - kaukolämpö
TALOUS JA VOIMAVARAT	<p>Vesi- ja lämpölaitos tuottaa palvelut taloudellisesti ja kilpailukykyisesti</p> <p>Kiinteistöjen ylläpidon kustannustehokkuus</p>	<p>Palveluiden ja toimintojen oikea taksarakenne ja tasapainoinen talous</p> <p>Kustannuksia alentava peruskorjaustoiminta ja ylläpito</p>	<p>Tulosalueiden tulos</p> <ul style="list-style-type: none"> * lämpölaitos * vesilaitos 	<p>toimintakate -12 000</p> <p>liikeylijäämä 30 000</p>	<p>toimintakate -64 500</p> <p>liikeylijäämä 39 100</p>
UUDISTUMINEN JA TYÖKYKY	<p>Mielekäs työ</p> <p>Oikein mitoitettut vastuut</p>	<p>Selkeä organisaatio</p> <p>Yhteistyökyky</p>	<p>Tyytyväisyys</p>	<p>Tyytyväisyys 90%</p>	<p>Tyytyväisyys 70%</p>

TEKNINEN JOHTO	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot	254	400	400	400	400
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut tuotot					
	254	400	400	400	400
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	42 877	100 700	104 000	105 000	106 000
Palvelujen ostot	3 615	8 400	8 000	8 000	8 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 518	2 000	2 000	2 000	2 000
Avustukset					
Muut kulut	4 496	5 000	4 500	4 500	4 500
	53 506	116 100	118 500	119 500	120 500
Toimintakate	-53 252	-115 700	-118 100	-119 100	-120 100
Suunnitelmapoistot	285	11 000	2 000	1 000	500
Sisäiset menot	1 620	1 500	1 500	1 500	1 500
Sisäiset tulot	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Tilikauden tulos	-53 157	-126 200	-119 600	-119 600	-120 100
Laskennalliset menot	3 145				
Laskennalliset tulot					

YLEISET ALUEET	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot	229	300	300	300	300
Tuet ja avustukset					
Muut tuotot					
	229	300	300	300	300
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	25 642	39 000	38 000	38 000	38 000
Palvelujen ostot	45 698	60 700	68 000	68 000	68 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	25 067	32 800	29 600	29 600	29 600
Avustukset	11 390	12 000	12 600	12 600	12 600
Muut kulut		300	600	600	600
	107 797	144 800	148 800	148 800	148 800
Toimintakate	-107 568	-144 500	-148 500	-148 500	-148 500
Suunnitelmapoistot	160 531	168 900	208 000	240 000	235 000
Sisäiset menot	7 000		7 000	7 000	7 000
Sisäiset tulot					
Tilikauden tulos	-275 099	-313 400	-363 500	-395 500	-390 500
Laskennalliset menot	14 946				
Laskennalliset tulot					

KIINTEISTÖT	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot	60 938	60 000	60 000	60 000	60 000
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut tuotot	383 931	390 000	390 000	390 000	390 000
	444 869	450 000	450 000	450 000	450 000
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	274 029	286 000	298 000	298 000	298 000
Palvelujen ostot	201 330	158 500	180 000	180 000	180 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	283 287	300 000	323 200	323 200	323 200
Avustukset					
Muut kulut	77 625	80 000	90 000	90 000	90 000
	836 271	824 500	891 200	891 200	891 200
Toimintakate	-391 402	-374 500	-441 200	-441 200	-441 200
Suunnitelmapoistot	437 552	429 800	438 000	440 000	480 000
Sisäiset menot	40 788	40 000	40 000	40 000	40 000
Sisäiset tulot	9 143	6 500	9 000	9 000	9 000
Tilikauden tulos	-860 599	-837 800	-910 200	-912 200	-952 200
Laskennalliset menot	87 130				
Laskennalliset tulot	345 335				

LÄMPÖKESKUS	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot	121 331	125 000	135 000	135 000	135 000
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut tuotot					
	121 331	125 000	135 000	135 000	135 000
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	26 157	26 000	27 000	27 000	27 000
Palvelujen ostot	15 664	10 000	12 000	12 000	12 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	153 582	150 000	159 000	159 000	159 000
Avustukset					
Muut kulut	282	2 000	1 500	1 500	1 500
	195 685	188 000	199 500	199 500	199 500
Toimintakate	-74 354	-63 000	-64 500	-64 500	-64 500
Suunnitelmapoistot	103 547	113 000	102 000	103 000	102 000
Sisäiset menot	1 322		1 300	1 300	1 300
Sisäiset tulot	128 747	120 000	130 000	130 000	130 000
Tilikauden tulos	-50 476	-56 000	-37 800	-38 800	-37 800
Laskennalliset menot	21 244				
Laskennalliset tulot					

VESIHUOLTO	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Tuloslaskelma 1.1.-31.12.					
Liikevaihto					
Vesimaksut (ulk)	285 830	315 000	330 000	320 000	320 000
Vesimaksut (sis)	44 519	50 000	60 000	55 000	55 000
Liittymismaksut (ulk)	6 268	10 000	10 000	10 000	10 000
Liittymismaksut (sis)					
Valmistus omaan käyttöön					
Aineet ja tarvikkeet					
Ostot tilikaudella (ulk)	-33 845	-31 000	-36 000	-36 000	-36 000
Ostot tilikaudella (sis)					
Varaston muutos					
Palvelujen ostot					
Ostot tilikaudella (ulk)	-49 388	-40 000	-50 000	-40 000	-40 000
Ostot tilikaudella (sis)	-10 144	-9 900	-9 900	-9 900	-9 900
Muut menot					
Muut menot (ulk)	-1 856	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Muut menot (sis)	-3 768				
Henkilöstömenot					
Palkat ja sosturvamaksut	-129 300	-135 000	-137 000	-140 000	-140 000
Poistot	-92 389	-104 000	-120 000	-120 000	-120 000
Liikelylijäämä	15 927	47 100	39 100	31 100	31 100
Rahoitustulot ja -menot					
Korvaus jäännöspääomasta	-35 000	-38 000	-38 000	-38 000	-38 000
Muut rahoitus tuotot ja -kulut	187				
Tilikauden ylijäämä	-18 886	9 100	1 100	-6 900	-6 900

Kunnanvaltuusto edellyttää, että talousarviovuoden ja taloussuunnittelukauden vesihuoltolaitoksen liikeylijäämä on vähintään 47.000 euroa.

YMPÄRISTÖVALVONTA	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot	27 281	22 200	25 000	25 000	25 000
Tuet ja avustukset					
Muut tuotot					
	27 281	22 200	25 000	25 000	25 000
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	100 668	108 100	110 800	110 800	110 800
Palvelujen ostot	12 145	25 000	25 000	25 000	25 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 245	4 000	6 000	6 000	6 000
Avustukset					
Muut kulut	564	200	200	200	200
	115 622	137 300	142 000	142 000	142 000
Toimintakate	-88 341	-115 100	-117 000	-117 000	-117 000
Suunnitelmapoistot	10 689	8 500	8 000	6 500	5 500
Sisäiset menot	446	700	500	500	500
Sisäiset tulot	746	200	700	700	700
Tilikauden tulos	-98 730	-124 100	-124 800	-123 300	-122 300
Laskennalliset menot	2 448				
Laskennalliset tulot					

SIVISTYSTOIMI Sisältää perusopetuksen, lukiokoulutuksen, kansalaisopiston toiminnan sekä kirjasto- ja tietopalvelujen järjestämisen.

Koulutuslautakunnan tulosalueita ovat sivistystoimen johto, peruskoulutus, toisen asteen koulutus, aikuiskoulutus ja kirjasto

TOIMINTA-AJATUS Sivistystoimen tehtävänä on tarjota kuntalaisille mahdollisuuksia monipuoliseen itsensä kehittämiseen ja antaa valmiuksia muuttuviin elämäntilanteisiin kehittämällä ja ylläpitämällä viihtyvyyttä, koulutus- ja kulttuuripalveluja sekä vapaa-aikaan liittyviä toimintoja

NÄKÖKULMA	STRATEGISET TAVOITTEET	AVAINTEKIJÄT	MITTARIT	TAVOITETASO 2011	TAVOITETASO 2008
VAIKUTTAVUUS	Monipuolisten ja laadukkaiden paikallisia tarpeita vastaavien koulutus- ja kirjastopalveluiden saavutettavuuden turvaaminen kaikenkäisille	Koulutus- ja kirjastopalveluiden saatavuus Myönteinen kuva palvelusta	Asiakastytyväisyyskyselyt	Tarpeita vastaavat sivistyspalvelut	Tarpeita vastaavat sivistyspalvelut
PROSESSIT JA RAKENTEET	Asianmukaisten oppimis- ja toimintaympäristöjen kehittäminen Paikallis-, alue- ja seutuyhteistyön kehittäminen	Turvalliset ja ajanmukaiset oppimis- ja toimintaympäristöt Monitasoinen yhteistyö	Asiakastytyväisyyskyselyt	Nykyinen kouluverkko vuoteen 2011 asti Edelleen verkottuva lukiokoulutus Tarpeita vastaava vapaa sivistystyö Verkottunut kirjasto-toiminta Tarpeenmukaisen yhteistyön kehittäminen	Tilojen ja välineiden optimaalinen hyödyntäminen Yhteistyön lisääminen
TALOUS JA VOIMAVARAT	Talouden suunnittelun ja seurannan kehittäminen Kokonaistaloudellisuus	Kokonaistalouden hallinta Oikein mitoitettut resurssit Yhteistoiminta muiden toimialojen kanssa	€/asukas	Toimintoja vastaavat resurssit	Toimintoja vastaavat resurssit
UUDISTUMINEN JA TYÖKYKY	Osaamistaan ja ammattitaitoaan parantava, riittävä henkilöstö Työyhteisöjen kehittäminen ja työhyvinvoinnista huolehtiminen	Hyvinvoiva ja motivoitunut henkilöstö Innostava työilmapiiri Hyvät työyhteisötaidot	Täydennyskoulutuspv/hlö Työhyvinvointikysely Kehityskeskustelut	Hyvinvoivat työyhteisöt	Täydennyskoulutukseen osallistuminen ja hyödyntäminen Henkilökohtaiseen oppimiseen ja kehittämiseen kannustavan työilmapiirin luominen

SIVISTYSTOIMEN JOHTO	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut tuotot					
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	106 126	106 360	111 446	111446	111446
Palvelujen ostot	3 044	6 040	6 300	6700	6700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 719	1 800	1 800	1800	1800
Avustukset					
Muut kulut					
	110 889	114 200	119 546	119 946	119 946
Toimintakate	-110 889	-114 200	-119 546	-119 946	-119 946
Suunnitelmapoistot	781				
Sisäiset menot	3 872	3 000	3 000	3000	3000
Sisäiset tulot					
Tilikauden tulos	-115 542	-117 200	-122 546	-122 946	-122 946
Laskennalliset menot	1 565				
Laskennalliset tulot					

PERUSKOULUTUS	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 241				
Maksutuotot	13 275	12 000	12 000	12 000	12 000
Tuet ja avustukset	4 434				
Muut tuotot	21				
	18 971	12 000	12 000	12 000	12 000
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	2 512 065	2 588 150	2 724 800	2 724 800	2 724 800
Palvelujen ostot	359 722	395 450	420 000	435 000	435 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	161 470	194 000	194 000	194 000	194 000
Avustukset	50				
Muut kulut	11 531	6 000	6 000	6 000	6 000
	3 044 838	3 183 600	3 344 800	3 359 800	3 359 800
Toimintakate	-3 025 867	-3 171 600	-3 332 800	-3 347 800	-3 347 800
Suunnitelmapoistot	11 968	16 700	18 600	23 000	20 000
Sisäiset menot	43 001	25 000	43 000	43 000	43 000
Sisäiset tulot	4 674	6 000	4 000	4 000	4 000
Tilikauden tulos	-3 076 162	-3 207 300	-3 390 400	-3 409 800	-3 406 800
Laskennalliset menot	547 351				
Laskennalliset tulot	26 260				

TOISEN ASTEEN KOULUTUS	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot	11 591	15 000	15 000	15 000	15 000
Tuet ja avustukset	12 311				
Muut tuotot	60				
	23 962	15 000	15 000	15 000	15 000
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	428 978	449 400	483 600	483 600	483 600
Palvelujen ostot	22 823	29 900	22 100	22 700	22 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	15 183	15 900	15 900	15 900	15 900
Avustukset					
Muut kulut	5 398	4 000	4 000	4 000	4 000
	472 382	499 200	525 600	526 200	526 200
Toimintakate	-448 420	-484 200	-510 600	-511 200	-511 200
Suunnitelmapoistot	6 188	4 700	3 500	3 500	1 000
Sisäiset menot	11 727	4 000	10 000	10 000	10 000
Sisäiset tulot	240				
Tilikauden tulos	-466 095	-492 900	-524 100	-524 700	-522 200
Laskennalliset menot	75 411				
Laskennalliset tulot	1 325				

AIKUISKOULUTUS	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot	12 354	18 500	12 500	12 500	12 500
Tuet ja avustukset					
Muut tuotot					
	12 354	18 500	12 500	12 500	12 500
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	187 579	195 600	203 840	203 840	203 840
Palvelujen ostot	39 387	47 800	45 200	47 500	47 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 930	5 780	5 780	5 780	5 780
Avustukset	840	840	840	840	840
Muut kulut	7 200	4 680	4 680	4 680	4 680
	236 936	254 700	260 340	262 640	262 640
Toimintakate	-224 582	-236 200	-247 840	-250 140	-250 140
Suunnitelmapoistot	750	0			
Sisäiset menot	7 587	9 000	9 000	9 000	9 000
Sisäiset tulot	1 705	1 000	1 000	1 000	1 000
Tilikauden tulos	-231 214	-244 200	-255 840	-258 140	-258 140
Laskennalliset menot	2 954				
Laskennalliset tulot					

KIRJASTO	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot	3 344	2 900	2 900	2 900	2 900
Tuet ja avustukset					
Muut tuotot					
	3 344	2 900	2 900	2 900	2 900
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	90 694	103 000	107 640	107 640	107 640
Palvelujen ostot	7 851	12 600	15 300	16 000	16 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	40 897	40 000	39 300	38 600	38 600
Avustukset					
Muut kulut					
	139 442	155 600	162 240	162 240	162 240
Toimintakate	-136 098	-152 700	-159 340	-159 340	-159 340
Suunnitelmapoistot	5 995	4 900	4 000	4 200	4 200
Sisäiset menot	1 542	2 000	2 000	2 000	2 000
Sisäiset tulot					
Tilikauden tulos	-143 635	-159 600	-165 340	-165 540	-165 540
Laskennalliset menot	7 323				
Laskennalliset tulot					

**VAPAA-AIKA-
TOIMI**

Sisältää liikunnan, nuorison ja kulttuurin tulosalueet

TOIMINTA-AJATUS Vapaa-aikatoimi edistää kuntalaisten hyvinvointia ja viihtyvyyttä tarjoamalla monipuolisia vapaa-aikapalveluita ja osallistumismahdollisuuksia

NÄKÖKULMA	STRATEGISET TAVOITTEET	AVAINTEKIJÄT	MITTARIT	TAVOITETASO 2011	TAVOITETASO 2008
VAIKUTTAVUUS	<p>Monipuoliset vapaa-aikapalvelut edistävät kaikenikäisten kuntalaisten aktiivista ja osallistuvaa elämäntapaa</p> <p>Liikkumattomien aktivointi</p>	<p>Monipuolinen palvelutarjonta</p> <p>Kohderyhmien tunnistaminen</p>	<p>Kerhoja tarjoavien lukumäärä</p> <p>Tapahtumien lukumäärä</p> <p>Toimintasuunnitelmien tekeminen</p>	<p>Vähintään 10 kerhonjärjestäjää</p> <p>Yli 20 tapahtumaa</p> <p>Toimintasuunnitelmat käytössä kohderyhmittäin</p>	<p>Vähintään 10 kerhonjärjestäjää</p> <p>Yli 20 tapahtumaa</p> <p>Kohderyhmien selvitystyö käynnistyy</p>
PROSESSIT JA RAKENTEET	<p>Vapaa-aikapalveluiden tuottaminen monialaisen yhteistyön avulla</p> <p>Liikuntapaikat ja ulkoilureitit ovat turvallisia ja viihtyisiä</p>	<p>Toimivat yhteistyöverkostot</p> <p>Laadukas kunnossapito</p>	<p>Verkostotoimijoiden kokoontumiset lkm</p> <p>Liikuntapaikkojen kunnossapitosuunnitelmien tekeminen</p>	<p>Kolme vuosittaista kokoontumista</p> <p>Kunnossapitosuunnitelmat tehty</p>	<p>Vähintään yksi verkostotoimijoiden kokoontuminen</p> <p>Kunnossapitosuunnitelmien tekeminen käynnistyy</p>
TALOUS JA VOIMAVARAT	<p>Toiminta on tarkoituksenmukaista ja taloudellista</p>	<p>Taloustaitojen hallinta</p>	<p>Vapaa-aikatoimen käyttötalousmenot €/asukas</p> <p>Vertailut alueen vastaavankokoisiin kuntiin</p>	<p>€/asukas</p> <p>Käyttötalousmenot alueen keskitason mukaiset</p>	<p>€/asukas</p>
UUDISTUMINEN JA TYÖKYKY	<p>Osaava ja motivoitunut henkilöstö</p>	<p>Tarkoituksenmukainen täydennyskoulutus</p> <p>Innostava työilmapiiri</p>	<p>Täydennyskoulutus päivä/henkilö</p> <p>Työilmapiirikyselyn tekeminen</p>	<p>4pv/henkilö</p> <p>Kyselyn tuloksien hyödyntäminen ja kyselyn uusintaminen</p>	<p>3pv/henkilö</p> <p>Kyselyn tulokset käytössä</p>

LIIKUNTA	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot	127	200	200	200	200
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut tuotot					
	127	200	200	200	200
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	68 596	67 200	73 300	73 300	73 300
Palvelujen ostot	49 718	60 300	61 100	61 200	61 200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	4 065	4 900	4 900	4 900	4 900
Avustukset	15 520	17 300	17 300	17 300	17 300
Muut kulut	364	400	400	400	400
	138 263	150 100	157 000	157 100	157 100
Toimintakate	-138 136	-149 900	-156 800	-156 900	-156 900
Suunnitelmapoistot	9 558	16 200	16 200	16 000	12 100
Sisäiset menot	1 274	2 000	2 000	2 000	2 000
Sisäiset tulot					
Tilikauden tulos	-148 968	-168 100	-175 000	-174 900	-171 000
Laskennalliset menot	14 728				
Laskennalliset tulot					

NUORISO	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot	3 409	2 000	2 000	2 000	2 000
Tuet ja avustukset					
Muut tuotot					
	3 409	2 000	2 000	2 000	2 000
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	8 073	7 900	8 900	8 900	8 900
Palvelujen ostot	5 560	8 200	8 600	9 000	9 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	3 726	3 400	3 400	3 400	3 400
Avustukset	7 436	8 400	8 400	8 400	8 400
Muut kulut		500	500	500	500
	24 795	28 400	29 800	30 200	30 200
Toimintakate	-21 386	-26 400	-27 800	-28 200	-28 200
Suunnitelmapoistot	270				
Sisäiset menot	8				
Sisäiset tulot					
Tilikauden tulos	-21 664	-26 400	-27 800	-28 200	-28 200

Laskennalliset menot
Laskennalliset tulot

KULTTUURI	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot	1 993	500	500	500	500
Tuet ja avustukset					
Muut tuotot					
	1 993	500	500	500	500
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	1 891	2 500	2 500	2 500	2 500
Palvelujen ostot	35 087	38 700	40 000	42 500	42 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 083	1 500	1 500	1 500	1 500
Avustukset	4 562	5 900	5 900	5 900	5 900
Muut kulut	150	300	300	300	300
	43 773	48 900	50 200	52 700	52 700
Toimintakate	-41 780	-48 400	-49 700	-52 200	-52 200
Suunnitelmapoistot					
Sisäiset menot					
Sisäiset tulot					
Tilikauden tulos	-41 780	-48 400	-49 700	-52 200	-52 200
Laskennalliset menot					
Laskennalliset tulot					

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

Sisältää sosiaali- ja terveystoimen johdon, sosiaalipalvelut, perusturvan, ruokapalvelun, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon.

TOIMINTA-AJATUS

Sosiaali- ja terveystoimi huolehtii kunnan peruspalveluiden toimivuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta ammattitaitoisen henkilöstön avulla tukien kuntalaisten omaehtoista selviytymistä. Sosiaali- ja terveystoimi pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan tulevien vuosien palvelutarpeiden haasteisiin.

NÄKÖKULMA	STRATEGISET TAVOITTEET	AVAINTEKIJÄT	MITTARIT	TAVOITETASO 2011	TAVOITETASO 2008
VAIKUTTAVUUS	Hyvät, riittävät ja oikeinmitoitettut peruspalvelut Avoimuus ja luotettavuus päätöksenteossa sekä palveluissa	Palveluiden riittävyys, laadukkuus, saatavuus sekä toimivuus Riittävä ja oikea-aikainen viestintä Toiminnan laillisuus, päätösten oikeellisuus ja lainmukaisuus	Valtakunnalliset tunnusluvut Palveluesite Oikaisuvaatimukset ja muutokset	Nouseva taso Palveluesitettä päivitetään säännöllisesti	Nykyinen taso Sosiaali- ja terveyspalveluiden palveluesite tehty ja otettu käyttöön Nykyinen taso
PROSESSIT JA RAKENTEET	Sopivien palvelutoimintojen tuottamisyksiköiden määrittely ja ylläpito Riittävä henkilöstö	Kunnallinen ja seutukunnallinen suunnittelu sekä selvitystyö Suositusten mukaiset henkilömäärät/palvelu	Sosiaali- ja terveystoimipiiri- sekä sateenkaarihankkeet ja strategiatyöt Vertailut eri kuntiin ja palveluihin tarpeiden sekä asukasmäärän suhteessa Tarvekioidut terveydenhuollon ja vanhusten huollon menot	Konkreettinen toimenpideohjelma Henkilömäärät saatu suositusten mukaisiksi Suhdeluku parempi	Hankkeisiin osallistuminen ja tiedottaminen hankkeen saavutuksista Vertailu aloitettu toiminnollain Nykyinen taso
TALOUS JA VOIMAVARAT	Taloudellisesti ja tuotavasti tuotetut kuntalaisten tarvitsemat sosiaali- ja terveyspalvelut Resurssien tarkoituksen mukainen kohdentaminen	Toimiva seuranta Toiminnan taloudellisuus Kustannustietoisuus	Talousarviossa sekä tilinpäätöksessä olevat tunnusluvut Nettokustannusten muutos Tuotteistaminen	Kustannusten ennakoiva hallinta Tuotteistaminen käynnistetty	Seuranta on kunnan ohjeiden mukaista 2%:n lisäys nykyiseen tasoon Kustannustietoisuus lisääntyy
UUDISTUMINEN JA TYÖKYKY	Motivoitunut ja osaava henkilöstö Työhyvinvointi	Ammattitaitoisuus Henkilöstön jaksamisesta huolehtiminen Hyvä alais- ja esimiestyö	Osaamiskartoitukset sekä koulutus- ja kehittämissuunnitelmat osaamistarpeiden suhteen Työnohjaus Kehityskeskustelut	100% tehty Kaikilla mahdollisuus toteutuu	75% tehty Järjestetty tarvittaessa Toteutuu 100%

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN JOHTO	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	199				
Muut tuotot					
	199				
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	85 091	91 000	95 000	95 000	95 000
Palvelujen ostot	13 173	11 400	15 400	15 400	15 400
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	4 429	7 000	7 000	7 000	7 000
Avustukset					
Muut kulut	6 158	18 000	12 000	12 000	12 000
	108 851	127 400	129 400	129 400	129 400
Toimintakate	-108 652	-127 400	-129 400	-129 400	-129 400
Suunnitelmapoistot	8 575	1 600	1 500	1 000	1 200
Sisäiset menot	877	1 000	1 000	1 000	1 000
Sisäiset tulot					
Tilikauden tulos	-118 104	-130 000	-131 900	-131 400	-131 600
Laskennalliset menot	5 234				
Laskennalliset tulot					

SOSIAALIPALVELUT	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot	3 370	1 500	1 500	1 500	1 500
Maksutuotot	463 172	393 500	436 700	436 700	436 700
Tuet ja avustukset	45 412	20 000	40 000	40 000	40 000
Muut tuotot					
	511 954	415 000	478 200	478 200	478 200
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	2 465 429	2 650 300	2 820 200	2 820 200	2 820 200
Palvelujen ostot	738 232	806 500	773 000	773 000	773 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	73 384	87 700	93 100	93 100	93 100
Avustukset	199 533	262 800	299 200	299 200	299 200
Muut kulut	2 906				
	3 479 484	3 807 300	3 985 500	3 985 500	3 985 500
Toimintakate	-2 967 530	-3 392 300	-3 507 300	-3 507 300	-3 507 300
Suunnitelmapoistot	5 180	9 200	22 000	29 000	27 000
Sisäiset menot	53 398	35 000	50 000	50 000	50 000
Sisäiset tulot		100			
Tilikauden tulos	-3 026 108	-3 436 400	-3 579 300	-3 586 300	-3 584 300
Laskennalliset menot	370 492				
Laskennalliset tulot	47 907				

PERUSTURVA	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	37 604	35 000	35 000	35 000	35 000
Muut tuotot	35 785	64 000	64 000	64 000	64 000
	73 389	99 000	99 000	99 000	99 000
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palvelujen ostot		15 000	15 000	15 000	15 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Avustukset	503 018	653 800	654 600	654 600	654 600
Muut kulut					
	503 018	668 800	669 600	669 600	669 600
Toimintakate	-429 629	-569 800	-570 600	-570 600	-570 600
Suunnitelmapoistot					
Sisäiset menot					
Sisäiset tulot					
Tilikauden tulos	-429 629	-569 800	-570 600	-570 600	-570 600
Laskennalliset menot	679				
Laskennalliset tulot					

RUOKAPALVELU	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot	12 863	17 000	17 000	17 000	17 000
Maksutuotot	978				
Tuet ja avustukset	832				
Muut tuotot					
	14 673	17 000	17 000	17 000	17 000
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	290 347	267 500	287 300	287 300	287 300
Palvelujen ostot	11 137	7 200	7 200	7 200	7 200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	203 096	213 700	213 700	213 700	213 700
Avustukset					
Muut kulut	1 472	800	800	800	800
	506 052	489 200	509 000	509 000	509 000
Toimintakate	-491 379	-472 200	-492 000	-492 000	-492 000
Suunnitelmapoistot	23 022	19 500	16 000	13 000	11 900
Sisäiset menot	4 614	3 000	4 000	4 000	4 000
Sisäiset tulot	206				
Tilikauden tulos	-518 809	-494 700	-512 000	-509 000	-507 900
Laskennalliset menot	50 944				
Laskennalliset tulot	569 706				

PERUSTERVEYDENHUOLTO	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot	47 748	65 500	64 500	40 000	40 000
Maksutuotot	357 895	336 600	375 500	400 000	400 000
Tuet ja avustukset	60 021	66 000	66 000	66 000	66 000
Muut tuotot					
	465 664	468 100	506 000	506 000	506 000
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	2 226 171	2 245 000	2 446 600	2 446 600	2 446 600
Palvelujen ostot	503 136	452 600	480 100	480 100	480 100
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	249 734	225 100	228 700	228 700	228 700
Avustukset	9 603	6 600	6 400	6 400	6 400
Muut kulut					
	2 988 644	2 929 300	3 161 800	3 161 800	3 161 800
Toimintakate	-2 522 980	-2 461 200	-2 655 800	-2 655 800	-2 655 800
Suunnitelmapoistot	33 733	31 000	45 000	43 000	35 000
Sisäiset menot	30 619	25 000	30 000	30 000	30 000
Sisäiset tulot	54 001	40 000	50 000	50 000	50 000
Tilikauden tulos	-2 533 331	-2 477 200	-2 680 800	-2 678 800	-2 670 800

Laskennalliset menot

Laskennalliset tulot

ERIKOISSAIRAANHOITO	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot					
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Muut tuotot					
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palvelujen ostot	3 495 340	3 000 000	3 400 000	3 536 000	3 677 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Avustukset					
Muut kulut					
	3 495 340	3 000 000	3 400 000	3 536 000	3 677 000
Toimintakate	-3 495 340	-3 000 000	-3 400 000	-3 536 000	-3 677 000
Suunnitelmapoistot					
Sisäiset menot					
Sisäiset tulot					
Tilikauden tulos	-3 495 340	-3 000 000	-3 400 000	-3 536 000	-3 677 000

INVESTOINTIOSA

TERVOLAN KUNTA

TALOUSARVIO 2008 - TALOUSSUUNNITELMA 2009 - 2010

INVESTOINTIOSA

TOIMIELIN	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
KUNNANHALLITUS					
Maa- ja vesialueet	21 010	36 000	40 000	36 000	36 000
Tulot	10 434	16 000	20 000	16 000	16 000
Netto	10 576	20 000	20 000	20 000	20 000
Koneet ja kalusto	31 370	29 400	18 400	18 400	18 400
* työpajan koneiden hankinta	0	15 000	10 000	10 000	10 000
* taloushallinnon atk-hankinnat	28 372	8 400			
* muu irtaimisto	2 998	6 000	8 400	8 400	8 400
Sijoitukset	86 760	87 500	87 500	87 500	87 500
Tulot	9 855				
Netto	76 905				
MAASEUTULAUTAKUNTA					
Koneet ja kalusto	3 500	4 000			
TEKNINEN LAUTAKUNTA					
Rakennukset	377 368	558 000	1 428 600	1 550 400	2 070 000
Tulot	0	26 000	411 720	216 900	135 000
Netto	377 368	532 000	1 016 880	1 333 500	1 935 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet	297 013	320 000	340 000	100 000	120 000
Tulot	11 592	15 000	45 000		
Netto	285 421	305 000	295 000	100 000	120 000
Koneet ja kalusto	5 125	10 000	17 000	10 000	10 000
* muu irtaimisto	5 125	10 000	17 000	10 000	10 000
KOULUTUSLAUTAKUNTA					
Koneet ja kalusto	54 418	27 400	24 000	24 000	24 000
* Kirjastojen atk-hankinnat	3 677	3 000	3 000	3 000	3 000
* tulot	3 677				
* netto	0				
* Peruskoulujen ja lukion atk	28 932	14 000	14 000	14 000	14 000
* tulot	14 932				
* netto	14 000				
* Muu irtaimisto	5 917	7 000	7 000	7 000	7 000
* Koulujen piha-alueiden leikkiväl.	11 818				
* Lukion viestintälaitteet	4 075	3 400			
Tulot	18 609				
Netto	35 810				

TERVOLAN KUNTA

TALOUSARVIO 2008 - TALOUSSUUNNITELMA 2009 - 2010

INVESTOINTIOSA

TOIMIELIN	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
VAPAA-AJAN LAUTAKUNTA					
Koneet ja kalusto	8 757	5 000	17 000	5 000	5 000
* Mönkijä			10 000		
* Muu irtain omaisuus	8 757	5 000	7 000	5 000	5 000
SOSIAALI-JA TERV.LAUTAKUNTA					
Koneet ja kalusto	100 339	50 000	80 000	45 000	50 000
* Kotipalveluauto			33 000		
* Kalusto(neuvolat,hamash.pkl)	31 901				
* Kalusto (kuntoutumiskoti)		3 300			
* Kalusto (hoitajan huone)					
* Välikköparit			3 000		
* Vuodeosaston potilassängyt	3 840		10 000		
* Pesukone, siivous		3 000			
* RTG-kuvatyöasema ja kuvanlukija			5 000	12 000	31 000
* TK:n atk-työasemat		22 700			
* Tutkimuspöytä ja parit ensiapuhuone			4 000	3 000	
* Sos.toimen ATK-hankinnat+ohjelmat	24 014				
* Kotikulleron kalusto	6 533		4 000		
* Sosiaalitoimi		10 000	10 000	10 000	10 000
* TK:n muut tilat			6 000		
* Terveydenhuolto	31 051	6 000		15 000	4 000
* Ruokapalvelu	3 000	5 000	5 000	5 000	5 000
ENERGIAHUOLTO					
Rakennukset	6 271				
Kiinteät rakenteet ja laitteet	79 172	40 000	20 000	20 000	90 000
* tulot	45 000				
* netto	34 172				
VESIHUOLTO					
Kiinteät rakenteet ja laitteet	260 020	95 000	80 000	80 000	80 000
Tulot	30 383				
Netto	229 637				
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	1 328 911	1 262 300	2 152 500	1 976 300	2 590 900
Muutos%		-5	71	-8	31
Tulot	125 873	57 000	476 720	232 900	151 000
Muutos%		-55	736	-51	-35
Netto	1 203 038	1 205 300	1 675 780	1 743 400	2 439 900
Muutos%		0	39	4	40

RAHOITUSOSA

TERVOLAN KUNTA

TULOSLASKELMA

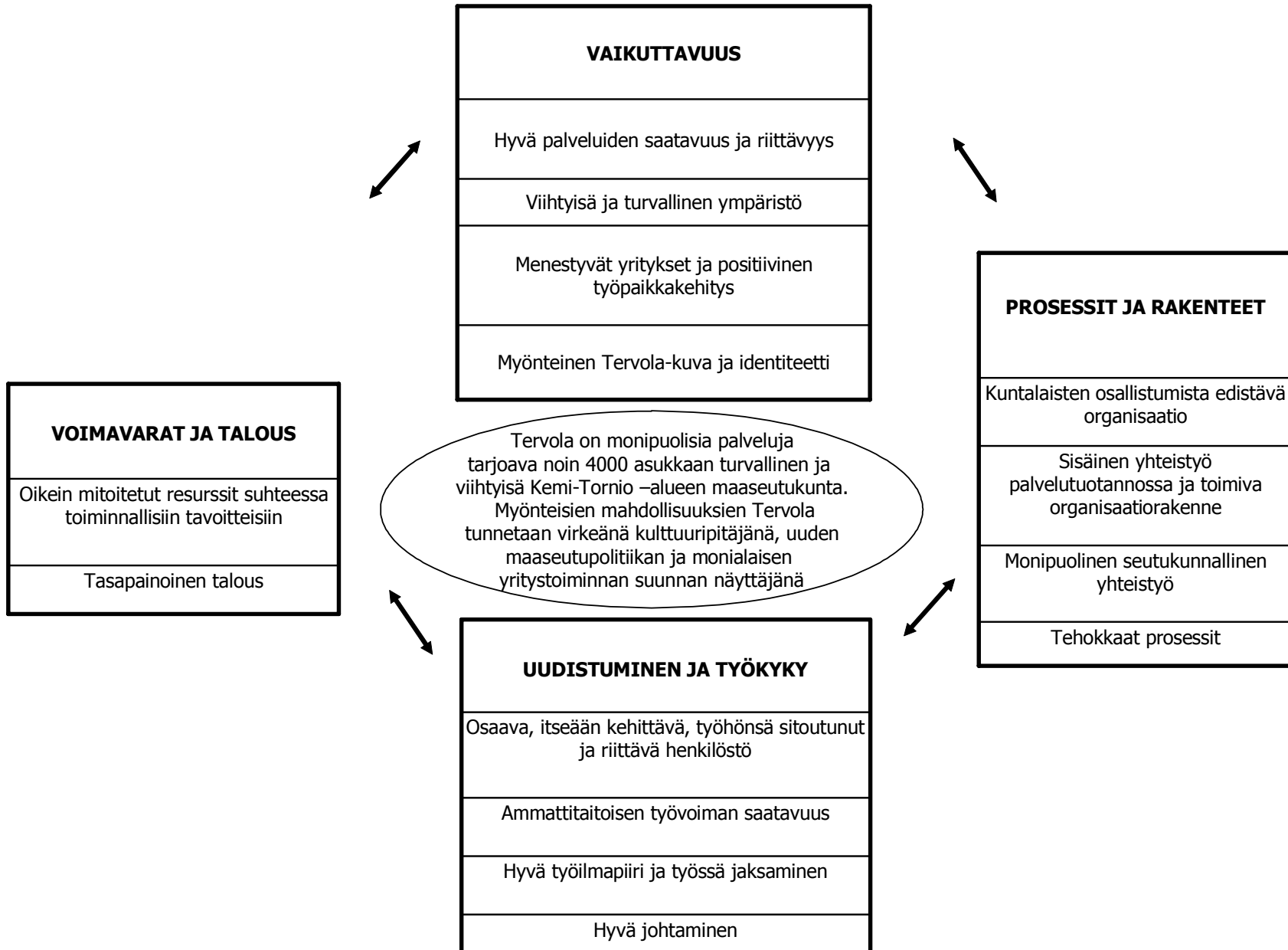
	TP 2005	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Toimintatuotot						
Myyntituotot	4 103 203	4 189 109	4 949 700	5 219 600	5 200 200	5 203 400
Maksutuotot	1 324 677	1 362 789	1 385 700	1 465 900	1 490 100	1 490 400
Tuet ja avustukset	517 636	600 374	649 900	535 500	542 000	532 000
Muut toimintatuotot	379 949	420 922	454 000	454 000	454 000	454 000
	6 325 465	6 573 194	7 439 300	7 675 000	7 686 300	7 679 800
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	13 082 994	13 438 429	14 715 670	15 518 798	15 527 926	15 529 626
Palvelujen ostot	6 487 896	6 953 624	6 856 770	7 310 799	7 496 750	7 660 950
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 236 378	1 334 727	1 404 550	1 438 993	1 435 580	1 434 080
Avustukset	696 742	1 002 461	1 153 030	1 214 440	1 214 440	1 214 440
Muut toimintakulut	140 368	155 630	157 380	155 998	153 480	153 480
	21 644 378	22 884 871	24 287 400	25 639 028	25 828 176	25 992 576
Toimintakate	-15 318 913	-16 311 677	-16 848 100	-17 964 028	-18 141 876	-18 312 776
Verotulot	8 138 742	9 096 771	8 989 200	9 787 800	9 864 900	9 993 700
Valtionosuudet	7 098 783	8 043 132	8 782 080	9 161 700	9 436 000	9 436 000
Rahoitustuotot ja -kulut:						
Korkotuotot	19 494	12 780	11 900	11 300	123 000	123 000
Muut rahoitustuotot	317 191	438 968	385 000	395 000	395 000	395 000
Korkokulut	157 413	205 819	180 000	246 200	273 100	298 300
Muut rahoituskulut	86 896	124 030	92 000	92 000	92 000	92 000
	10 988	950 125	1 048 080	1 053 572	1 311 924	1 244 624
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	1 125 773	957 095	995 000	1 029 300	1 059 900	1 064 400
Arvonalentumiset						
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tuotot						
Satunnaiset kulut						
Tilikauden tulos	-1 114 785	-6 970	53 080	24 272	252 024	180 224
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	56 594	56 594				
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)						
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)						
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 058 191	49 624	53 080	24 272	252 024	180 224

TERVOLAN KUNTA

RAHOITUSLASKELMA

	TP 2005	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009	TS 2010
Varsinainen toiminta ja investoinnit						
Tulorahoitus						
Vuosikate	10 987	950 125	1 048 080	1 053 572	1 311 924	1 244 624
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät						
Investoinnit						
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-1 065 756	-1 328 911	-1 262 300	-2 152 500	-1 976 300	-2 590 900
Rahoitusosuudet investointimenoihin	115 160	105 584	41 000	456 720	216 900	135 000
Käyttöomaisuuden myyntituotot	54 910	20 289	16 000	20 000	16 000	16 000
Varsinainen toiminta ja investoinnit, netto	-884 699	-252 913	-157 220	-622 208	-431 476	-1 195 276
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainojen lisäys						
Antolainojen vähennys	17 745	224 962	19 000	69 100	72 300	75 600
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		1 300 000	1 200 000	1 300 000	1 300 000	2 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-936 355	-928 525	-1 050 000	-996 600	-1 191 600	-1 244 700
Lyhytaikaisten lainojen lisäys/vähennys	200 000	-200 000				
Oman pääoman muutokset						
Muut maksuvalmiuden muutokset	23 621	134 440				
Vaikutus maksuvalmiuteen	-1 579 688	277 964	11 780	-249 708	-250 776	-364 376
Kassavarat 1.1.	1 608 590	28 901				
Muutos	-1 579 689	277 964				
Kassavarat 31.12.	28 901	306 865				

LIITTEET

VALTIONOSUUDET VUONNA 2008

21.11.2007

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Sosiaalitoimen laskennalliset kustannukset	5 586 000	
Terveydenhuollon laskennalliset kustannukset	6 475 000	
Syrjäisyyskorotus	603 000	
Laskennalliset kustannukset yhteensä	12 664 000	
Kunnan omarahoitussuosus 1.992,87eur/as	-7 292 000	
Valtionosuudet yhteensä		5 372 000

Opetus- ja kulttuuritoimi

Laskennalliset kustannukset		
Perus- ja esiopetus	3 314 280	
josta esiopetus	267 030	
Aamu- ja iltapäivätoiminta	34 350	
Lukiokoulutus	489 412	
Taiteen perusopetus	5 123	
Kirjasto	186 557	
Kulttuuri	12 807	
Kansalaisopisto	203 761	
Liikunta	11 737	
Nuorisotyö	4 413	
Valtionosuuden laskennallinen peruste	4 539 645	
Kunnan omarahoitussuosus 778 eur/as	-2 846 702	
Valtionosuudet yhteensä		1 692 943

Yleinen valtionosuus

29,06 eur/as	106 330	
Syrjäisyyslisä	318 992	
Valtionosuuden vähennys 10,75 eur/as	-65 423	
Työmarkkinatukikompensaatio	111 673	
Valtionosuus yhteensä		471 572

Verotuloihin perustuva tasaus

440 eur/as		
Sosiaalitoimi ja terveydenhuolto 57 %	926 380	
Opetus- ja kulttuuritoimi 37 %	601 334	
Yleinen valtionosuus 6 %	97 514	
Tasaus yhteensä		1 625 228

Valtionosuusuudistuksen siirtymätasaus

0

Kaikki valtionosuudet yhteensä**9 161 743**

TENERGIA OY:N JA TERVOLAN VUOKRATALOT OY:N TAVOITTEET SUUNNITELMAKAUDELLE**TENERGIA OY**

Tenergia Oy on kokonaan Tervolan kunnan omistama yhtiö. Yhtiö aloitti toimintansa vuonna 2004 jatkaen Tervolan kunnan sähkölaitoksen vuonna 1938 aloittamaa sähkölaitostoimintaa. Toiminnan tavoitteena on kyetä siirtämään sähköä asiakkailleen kohtuullisilla siirtohinnoilla ja yleisesti hyväksyttävällä toimintavarmuudella. Sähkön toimitusvarmuutta kehitetään jakeluverkon peruskorjauksilla ja uusinvestoinneilla muun muassa maakaapelijohtojen rakentamisella. Sähkön siirtohäviöiden pienentämiseen kiinnitetään huomiota pitkän aikavälin tavoitteena.

Yhtiön verkoston suunnittelussa ja rakentamisessa tulee huomioida kunnan strategiset linjaukset, erityisesti viihtyisän elinympäristön luomisesta. Jakeluverkko tulee suunnitella siten, ettei se hankaloita nykyisten eikä uusien rakennuspaikkojen hyödyntämistä. Vuoden 2008 aikana yhtiön tulee laatia aikatauluohjelma asemakaava-alueella olevan jakeluverkon muuttamiseksi maakaapelijohdoin toteutettavaksi. Jakeluverkon huoltovarmuuden parantamiseksi yhtiön tulee pyrkiä siirtämään jakeluverkko teiden varsiin.

Sähkölaitoksen yhtiöityksessä arvonmäärityksen pohjana käytetyt luvut:

TENERGIA OY	ARV 2004	ARV 2005	ARV 2006	ARV 2007	ARV 2008	ARV 2009	ARV 2010
Tuotot	892	926	962	1 040	1 075	1112	1 150
Kulut	787	800	814	828	842	856	871
Kate	105	126	148	213	234	256	279
Poistot	146	150	153	158	164	167	172
Liikevoitto	-41	-24	-5	54	70	89	106
Rahoitustuotot ja -kulut	-4	-6	-7	-8	-9	105	102
Tulos	-37	-17	2	63	0	-16	4
Nettolainamäärä	233	215	197	178	158	138	117
Käyttöomaisuusinvestoinnit	102	103	105	159	162	164	167

Toteutunut	TP 2004	TP 2005	TP 2006
Tuotot	903	892	881
Kulut	776	768	759
Kate	128	124	122
Poistot	152	150	154
Liikevoitto	-24	-26	-32
Rahoitustuotot ja -kulut	20	23	21
Tulos	-4	-3	-12
Nettolainamäärä	233	215	197
Käyttöomaisuusinvestoinnit	116	169	170

TERVOLAN VUOKRATALOT OY

Tervolan Vuokratalot Oy on asunto-osakeyhtiö, jossa kunnan omistusosuus on 100 %. Yhtiön toimialana on asuntojen vuokraus.

Toiminnan tarkoituksena on tarjota kuntalaisille ja kuntaan muuttaville riittävän tasokkaita asumispalveluja viihtyisässä ympäristössä kohtuulliseen hintaan niin, ettei yhtiön toiminta aiheuta taloudellisia rasitteita omistajayhteisölle.

Vuoden 2008 aikana ei toteuteta suurempia saneerauskohteita, mutta tavoitteena on yhden kohteen peruskorjaussuunnittelun käynnistäminen. Yhtiön pääasiallisena tarkoituksena vuoden 2008 aikana on säilyttää vähintään tämänhetkinen asumistaso jo olemassa olevissa kiinteistöissä, mikä toteutetaan normaalien kunnossapitotoimenpiteiden ja yhtiön taloudellisten voimavarojen puitteissa.

Käyttöastetavoite on edelleen 95 %.

Vuoden 2008 aikana yhtiön tulee kiinnittää erityistä huomiota vuokrasaatavien ja mahdollisten rästien perintään.

TERVOLAN VUOKRATALOT OY	TP 2005	TP 2006	TA 2007	TA 2008	TS 2009
Tuotot	1 058	1 075	1 077	1 100	1 130
Kulut	566	529	585	600	620
Kate	492	546	492	500	510
Poistot	274	282	290	290	290
Liikevoitto	218	264	202	210	220
Rahoitustuotot ja -kulut	218	264	202	210	220
Tulos	0	0	0	0	0
Nettolainamäärä	7 707	7 340	7 050	6750	6750

www.tervola.fi